

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nejoga kvo pokvaru“. Narodna poslovica.

Telefon: Kotor 100. 3.

Izlaži svakog vikend potka

e počasno.

Neklikani dopis se ne vratiće,

ne podpisani nesluško, a

neprikrjani nepravljivo.

Predplaata se poštarnicom stoji:

12 K. u obče, 10 K. u gradu,

ili K. 8 —, odn. K. 3 — na

pol godine.

Izvan carevine vidi postarina,

Plaća i stavlja se u Pali.

Pojeđim broj stoči 10 h. za-

stali 20 h. kolici u Pali, tol-

ivan iste.

Uredništvo i uprava nalaze se

u Tiskari J. Krmpotić i dr.

(Via Simano), kamo neka se

naslovjuju sva piama i pred-

plate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hein. — U nakladi tiskara J. Krmpotić i drugi, u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Javna zahvala.

Velik broj prijatelja, znanaca i mnogo
ugih poštovanih osoba, te zastupnika op-
ra, društava i zborova sjetiše se ovih
mene prigodom osamdesetgodišnjeg
večer rođendana; te me starca pozdravise
zajutvom, pismenim i ustimenim vesti-
ma; medju ostalima potušte se svojim
stilkama hrvatski Mecen i dika svih
avena Nj. Preuzvjeteni biskup Stross-
mayer; gg. dr. S. pl. Brezetyensky, pred-
sjednik saborskoga kluba hrvatske opozicije;
vitez Ivan Trnski, predsjednik društva
hrvatskih književnika; Milan Krešić, pred-
sjednik saveza hrvatskih pjevačkih dru-
šava — u ime svoje i u imenu kluba i
ustava, koja zastupaju.

Osim toga razne novine i različitih
smjerova u Istri i izvan Istre, sve
sjetiše istom prigodom moj neznačajnoj
običnoj članke, u kojima su laskavim
ćelima opisali moje skromno djelovanje
u političkom polju, a novine istarske
„Nasa Sloga“ u Puli i „Narodni List“ u
oslokom izlaže su i u svečanom ruhu, a
riva i sa slikom.

Tolikih izkaza ljubavi i odlikovanja
sam očekivao u mojoj starosti, pa ne
mogu naći dovoljnijih rječi, kojima bi se
izjavio.

Zelio bih vlastoručnim pismom sva-
om posebice da izrazim svoju harnost,
ja žalost, vid, koji me posve ostavio,
ja mi ne dopušta, pa mi ne preostaje,
da to učinim evo javnim putem. Sr-
čna, dakle budi hvala svim odličnim i
slavnim osobama, koje me se ovih
na sjetiše. Njihove su rječi bile utjeha
nelem mojem arcu, jer me razveseliše i
dino uvjerenje, da nije moja neznačajna
ba, koja ih je na to potakla, nego
da svar — spas zapuštenog istarskog
nika — za koju sam radio. Da Bog,
nile se želite svih, a ja do zadnjeg časa
života ne ču zaboraviti ljubavi, koju
izkazala, i sada u danima starosti ve-
će me misao, da točni Istran ipak
prijatelji i jedna će želja neponuđati
je srce, da bi se svih Hrvati uvek i
uda u dobroj stvari našli na okupu.

A da ne samo rječu nego i djelom
vrednočim svoju zahvalnost prema svima,
tako sam, u koliko mi moje prilike do-
stale, podići:

po 200 K svakom od triju naših za-
vih društava, naime: Družbi sv. Cirila
i Metoda za Istru, Bratovstveni hrv. ljudi
i Djačkom, pripomoćnom društvu u
Puli;

po 100 K svakom Akademičkom
pripomoćnom društvu u Zagrebu. Beću i

100 K Kninskom starinarskom
društvu Bihać u Dalmaciji;

po 100 K Prvom istarskom Sokolu u Puli;

po 100 K Društvu hrvatskih književnika
i umjetnika u Zadru, te napokon

100 K u imenu članarine Akademije

hrvatskog jezika, koja se ima usta-

na otoku Krku.

Uim toga imam još lepji broj tam-

ili paritura, poznatog skladatelja je

V. G. Broža; ove hoću da se razdiče
među ona istarska tamburaska draščva,
koja će se u tu svrhu na vremje obratiti
na g. A. Brozovića, nadučitelja i čuvara
kujničke obitelji Vitezić u Vrbniku.

Ovom prilikom budi mi još dozvoljeno,
kao staromu i izusanomu boriocu na pol-
itičkom polju, progovoriti par rječi.
Nastalo je vrlo važno doba za nas Hrvate i
druge Slavene, što nas ima po Balkanu.
Rješenje balkanskoga pitanja od dana na
dan biva živje, prilizava se svome koncu.
Balkan je naš i počasni i jezikom i povještu
i narodnom kulturnop, jednom
rječju: naš je Balkan bio i nam mora
Balkan ostati. Ali ipak za lepim Balkanom
potrežu se preko nas i mimo nas tu-
djinci.

Za to u tom ozbilnjom trenutku pre-
poručio bih svim i svakomu nas, bez raz-
like vjere i plemena, međusobnu ljubav i
poslovanje, bračku slogu.

Bračka ljubav i sloga stvaraaju ču-
desa, one su kadre jedine osuđjeti zlobne
osnove i zasjede kivnih naših neprijatelja.
Tim putem samo doći ćemo do uvišenog
cilja, za kojim treba da teži svaki pravi
rodoljub — narodnog jedinstva i slobode;
radimo dakle tako, da se i izkažemo do-
stojni imena kulturnoga naroda i
pred svojim protivnicima obranimo na-
rodnu čast i ponbu.

Na koncu molim č. Uredništva no-
vina, 'koje me se sjetiše prigodom osam-
desetgodišnjice, da bi izvoljela primiti i
uvrštiti u svoje listove ove moje rječi, na
čem budi njim i svim ostalima još jednom
od srca hvala i pozdrav.

U Krku, dne 27. srpnja 1902.

Dr. Dinko Vitezić.

Istarski sabor.

IX. i posljednja sjednica.

U Kopru, dne 15. jula 1902.

Prisutni: predsjednik Campitelli,
vladin zastupnik Fabiani i 28 zastupnika.
Manjka samo Marchetti, odsutan za cilego
zasjedanja radi bolesti.

Zapisnik posljednje sjednice bje pro-
čitan i bez primjetbe odobren.

Suzalje.

Pređsjednik, otvoriv sjednicu, pročitao
je nekoliko rječi sužalja radi nešreće, koja
je zadesila Mljetko tim, što se je suočio
s tisućogodišnjim zvonikom sv. Marka. Te rječi
pročitao je, kako i sam reče, potpis skoro
plaća i brišuće svoje staro lice. Sabor ga
je jednoglasno ovlastio, da gradskomu na-
čelniku Mljetackomu izreže svoje sužalje.
Već istoga dana dobio je i zahvalu zato.

Razni predlozi.

Njesto predloga, što su jih naši za-
stupnici u proračunu prije sjednice izru-
čili predsjedniku, da je ovaj u talijanskom
jeziku pročitati. Priobčujemo jih kod od-
nosnih rubrika proračuna.

Proračun zemaljske zaklade
za godinu 1902.

Ved u predjašnjoj sjednici provela se
ili paritura, poznatog skladatelja je

naši zastupnici na usia zast. Kozulića
i njih, da će glasovati proti proračunu,
jer se pokrajinski novac nepravedno i
razriođeno izdaje.

Ovdje ćemo po rubrikah navesti troš-
kove ili potreboće, pak onda kako da se
jih pokrije.

Saborski troškovi.

Saborski troškovi iznaju u sve K
22.800, i to za dnevnice i za pulne troš-
kove zastupnikom K 10.000, za stenogra-
fiju K 1800, za pisariju i likovine K
8000, za različite troškove K 3000. — Za
troškove glasuje samo većina.

Troškovi u pravne.

Ti troškovi su ogromni. Težko da su
razmjerno toliko veliki igde drugdje. Ze-
maljski kapelan dobiva godišnji K 7200,
sva četiri prisjednika ili asesora K 20.000.
Troškovi za zemaljske uredje iznaju u
sve K 83.180. I to: plaće i pelgotidnosti
doplaci zemaljskim činovnikom K 40.100;
plaće zemaljskim službenikom K 4040;
doplaci službovanju K 6840; pripmoci
praktikantom K 2200; dnevnicu K 2400;
najamnine K 600; remuneracije i podpore
K 1400; dnevnice i putni troškovi K 8000;
pisarische potreboće i pokuštvo K 6000;
list za zakone i narrede K 1000; zem-
aljska knjižnica K 1200; uzdržavanje
zemaljskih zgrada K 3400; ogrev i raz-
svita K 4800; razni drugi troškovi K
1200. Za sve te troškove glasuje samo
saborska većina.

Troškovi za naukovne svrhe.

U te svrhe proračunana je sveukupna
svota od K 420.213. U tom su školske
podpore K 24.000; prinos u školsku
zakladu (bez školskih taksa i bez onoga
što občine za škole troše) K 317.628; pri-
nos u mirovinsku učiteljsku zakladu K
18.800; za poučavanje gubitoniem K
17.820; za delavsku školu K 10.000; za
zemaljski realni gimnaziji u Pazinu kruna
31.065.

Kod te rubrike oglasio se je za rječ
zast. Spinčić da pokaze, kakve se kri-
vice Hrvatom i Slovencem u tom obziru
čine, kako se za talijanske škole i talijans-
ke učenike novcem upravo razbacuje,
i kako se Hrvatom i Slovencem nedaje
niti najutjednija za prvu zaobrazbu. U
svom govoru podvrgao je Spinčić kri-
tici izvještaj o stanju školstva u Istri u
školskoj godini 1900/1901.; onda na-
pose iztaknuo kritice koje se našemu na-
rodu čine, i končano prigovorio također
njekim slavskim navedenoga proračuna.
Kao posljedak svoga govora postavio je
razne predloge, i predao jih saborskemu
predsjedniku. Ovaj je govornik, — pred-
lagatelje reko, da će te predloge teđajućim
sjednicama dati prevesti, i o njih razpraviti.
Izlagao se je. Predloga nije nit prihodio,
nit dao u razpravu ni u glasovanje.

Govor: i predloge ćemo napose donjeti
jeziku pročitati. Priobčujemo jih kod od-
nosnih rubrika proračuna.

Za vrijeme toga, dakako hrvatska go-
vara, često je užemirivala galerija, toliko
da je i sam vladin povjerenik njejakoliko
put pogledao predsjednika, kao da mu
hoeće reći, da vrši svoju dužnost. Predsjed-
nik je ili blago opominjao, ili se držao

kao da ništa nije. S toga mu je govornik
jednom doviknuo glasno i jasno: Pak će se
predsjednik tužiti, ako ga označimo i na-
zovemo imenom, koje svojim ponašanjem
podpunktano zasluguje!

Za tu rubriku proračuna glasovala je
dakako samo većina, najme talijanski za-
stupnici.

Zdravstveni troškovi.

Ti svi troškovi iznose u sve K 16.000,
i to za ciepljenje kožica, proti epidemijam,
za kinin i slično. Glasuje samo većina.

Covjekoljubni i dobrovorni
zavodi.

Pod tom rubrikom proračunano je
troška za bolestne K 260.000; za umo-
bolne K 72.000; za zavode materinstva
K 8000; za nadjenju dječiću K 2000. I
za sve glasovala je samo saborska ve-
ćina.

Javne gradnje.

U toj rubrici proračunano je: za
zgrade K 12.000; za gradnje i uzdržavanje
cesta K 81.000; za vodne radnje i ob-
skrbu vode K 88.800; za željeznicu Trst-
Poreč K 10.000.

Vredno je, da potanje zabilježimo
troškove za cesto- i vodogradnje.

Za cestogradnje je redovitih
troškova K 25.000, izvanrednih K 56.000.
Izvanredni ti troškovi razdiđeni su ovako:
treći obrok za izgradnju ceste Labin-Bar-
ban K 18.000; cesta Kanfanar-Margani
K 4000; cesta Hum-Roč K 4000; cesta
između Citanove i Brtonigle te Daljskoga
Sv. Lovreča K 4000; cesta Završje-Kosta-
njica K 1900; cesta u Kastavskoj občini
K 1000; cesta od mosta Rizane do dr-
žavne ceste Kopar-Buzet K 1000; cesta
Kršan-Cepić K 1000; za kamate osjegu-
rane občini Poreč na uložak od preko
25.000 kruna od nameia u poreznim ob-
činama interesovanih za gradnju ceste Poreč-
Dračevac K 5465; za ceste pristupne k
postajama željeznice Trst-Poreč na pruzi
Buje-Poreč K 15.635.

Od te svote proračunane za vodo-
gradnje ima 12.000 kruna redovitih
troškova, 71.800 kruna izvanrednih. Iz-
vanredni troškovi odpadaju ovako: Treći
obrok prinos pokrajine za uređenje Raše
i prosušenje Cepičkoga jezera K 24.000;
pri obroku prinos pokrajine za uređenje
gorskih potoka u porječju Mirne K 11.000;
prinos pokrajine za izradjenje nacrta za
uređenje drage Mirne K 15.000; vodovod
u Vrbniku K 3000; vodovod u Dobrinju
K 1000; vodnjak u Ceri i Velti K 1000;
vodnjak u Tinjanu K 1200; vodnjaci u
Skačići, Globići, Štefanici i Škalnici,
sve u občini Kastavskoj, po K 1000 za
svaku; obskrba pitne vode u Gržinjanu
K 1200; vodnjak u Sv. Petru-Lloviču
K 1000; fontana u Karobji K 1000;
vodnjak u Krkavčići K 1200; obskrba
vode u Sv. Petru (pod Piran) K 1500;
vodnjak u Kavranu K 1000; fontana u
Loki K 1500; vodnjak u Marezigah K 1000;
prinos k uređenju Reke (u Osapskoj do-
lini) K 1200; prinos k uređenju potoka
Brusnici (občina Jelsane) K 1000.

Kod te sve rubrike, za koju su gla-
sovali, također zastupnici manjine, razgra-
đeni.

Fr. Ča da su i naši gospodari glosovali u Poreču za zvonik sv. Marije u Benetcih.

Jur. Ja nevirujem, lego, ako su, to je značenje, da već nam kmetom na Podgoricu nije razvijati.

Fr. A kako ćemo to dozna?

Jur. Valjada se neće za svoje delo, kako i dica, sramiti.

Fr. I ja paran.

Fr. Ma ča bišti Jurino rekal, bi će clovel jadi al snijal?

Jur. Čemu?

Fr. Neki talijanski trnoplesar se jadi na meštra va Pićne, da neda iz šterni vodi lego Hrvatom, a malo niže govor, da ni Hrvati va Pićne.

Jur. Pusti ga ča, mu je valjada sunce možjani speklo.

Fr. Vero ni poli zdraveh!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Muž na pravom mjestu. Doe 28 pr. mj. obuhadali su Talijani godišnjicu našinile smrti talijanskoga kralja Humberta. Kao u svih primorskikh gradovih, tako i u Puli, talijanska kolonija priredila je misu zadušnicu uz pratnju pjetračkoga zboru. Kako je pisao „Piccolo“, po njemu i „Proletario“, nešto od talijanske puljske kolonije želio je, da bi pjevali kod te mise pjevači, koji su uposleni u c. i kr. arsナル, te su u tu svrhu poslali poslanici g. zapovedniku Pott-u umoliti ga, ne bi dozvolio, da pjevači smiju izostati uzmognu pjevati kod mise. Gosp. zapovednik nije dozvolio — piše „Piccolo“ — da odnosni u arsenalu uposleni pjevaju kod misi priredjene u počast talijanskog kralja. — Koji razlozi su u dili g. zapovednika kod tog, znati sam najbolje. On je vojnik, te kao takozna spojili sigurno vojničku čast sa patriotičkom dužnošću. Neimamo razloga govorati g. zapovednika, jer kao što pre njegovimi predstavnicima, tako i pod njegovom erom, naš je hrvatski živjal zapostavljen na korist drugih narodnosti, što mi priča najnovije imenovanje dvojice ministara brodogradnje, koji ne samo nisu našeg roda, već dapače nerazumljivo rječi hrvatske. Naglasujemo, da u mademo uzrok zagovarat g. zapovedniku priznati mu moramo, da je mu pravom mjestu, kad nije svoju rječ opzvao, uprkos posredovanju — kako pi talijanske novine — gospodina c. kr. i tarskoga poglavara. Koga talijanske novine — taj nije nepristran, nije mu pravom mjestu! Gospodina zapovednika pako nisu talijanske novine hvalile, a mu takodjer ne pjevamo hvalosljive.

Nen avrebbe avuto la necessità di incomodare S. E. Kada je pouzdani lijanjski podanik u Puli pristupio g. povjedniku unoliti ga za pjevače, red kontreadmiral: lepo je od talijanskih danika da časte smrt svoga kralja teato, ako su reklamirani pjevači talijani podanici, našto je pouzdani odgovorni admiral: „se gli operai cantori fossero cittadini italiani, egli non avrebbe avuto la necessità di incomodare S. E. ili po našu: kada bi pjevači radnici

vili su se takodjer predložiti: dr. M. Laganje, obzirom na cestu Klanja-Paka; zast. Kompare za podrpu za cestu Rakitović-Podpeč-Crnika; Andrijića za podrpu od 1000 kruna za uređenje potoka kod Dobrinja i podrpu Baški za uređenje potoka. Prvi dio predloga dr. Laganje, da se naime 14.000 kruna predujmjenih sa strane zem. odbora za cestu Klanja-Paka uračuna kao prinos pokrajine za tu cestu, bio je prihvaten. Drugi dio predloga dr. Laganje, da se glasuje daljnji 20.000 K za tu cestu kao i za onu od Studene na Rečinu, bio je izrečen zem. odboru, da prouči stvar i u koliko mu sredstva dopunstaju dade. Tako i predložio Kompare i Andrijić. Predstavnik zem. odbora i izvestitelj fin. odbora dr. Bubba su naime rekli, da se svota proračuna neda u zadnji hip mjenjati.

Kod te razprave bilo je govora također o spravi za traženje vode, i član zem. odbora je rekao, da je ta sprava već nabavljena, i da se nješto udesuje.

Nadalje potaknuo je D'Avanzo izgradnju ceste izmed Citanove i Poreča sa skupim mostom preko doline Mirne; zast. Rizzi prosušenje močvara kod Vrsara, Zarotti telefonske svezne izmed glavnih središta pokrajine.

Za sve predloge kod te rubrike glasovali su složno svi zastupnici.

Konačno govorio je kod toga dr. Matko Trinajstić za izgradnju ceste Lupoglav-Lanišće. Pozvao se je na zaključak sabora iz godine 1894., kojom bi jaše naloženo zemaljskom odboru, da načini shodna za izgradnju te ceste. Predsjednik je izjavio, da će zemaljski odbor ovršiti svoju dužnost.

Troškovi za poljodjelske i gospodarske svrhe.

Svi ti troškovi proračunani su na 93.000 kruna, i to za pokrajinski poljodjelski zavod preko K 53.000, kao premije K 100; razni troškovi K 7000; pokrajinsko gospodarsko više skoro K 24.000; pokrajinska komisija za poštunjenje 9000 kruna.

Dr. Dinko Trinajstić predložio je, da se uvrsti K 10.000 za podrpu vinogradarom oštećenim filoxesom, za da se pak uzele pitati od države K 400.000 u istu svrhu. Predlog je većina zabacila.

Troškovi vojnički i javne sigurnosti.

Vojnički troškovi proračunani su na K 2400; javne sigurnosti na K 44.300; glavno žendarmeriju, prenos ili sfrati uzdržavanje nevaljalice. Kod te rubrike govorio je dr. Ventrella proti žandarom, da nezauđa doista talijanski jezik.

Pokrajinski dug u iznosu u pasivnih kamatah K 63.200, u glavnicih i pasivnih posudah K 29.110.

Razni troškovi u obče.

Povrh svega rečenoga ima još raznih troškova u obče u iznosu od K 50.130. Od tih od pada glavno na povjest i statičku K 9000; na prinos za mirovinsku zakladu pokrajinskih činovnika K 22.630; na nepredviđene troškove K 14.000.

Konačni predlozi finansijskog odbora obzirno na proračun pokrajinske zaklade.

Navedši tako troškove, cienimo da netrebamo navaditi pojedinih rubrika pokrića. Skupno vidit će se iz konačnih predloga fin. odbora.

Ti predlozi glase:

Pokrajinski sabor nek izvoli odlučiti: 1. odobrava se proračun pokrajinske zaklade Istre za sunčanu god. 1902.: a) sa troškom od K 1.460.248 b) sa pokrićem „ 502.845

dakle sa manjkom od K 957.398

II. Da se pokrije taj manjak, uvadja se za godinu 1902. u cijeloj pokrajini: a) namet od 35% na sve izravne stvarne poreze, od 45% na sve izravne osobne poreze, izključivo one koji su izu-

zeti zakonom 24. junija 1898. br. 20; računa se da će se od toga dobiti K 540.731;

b) namet od 100% na državnu potroštarinu za vino i meso; računa se da će se od toga dobiti K 344.100;

c) pokrajinska taksa, neodvisna od potrošarine, od K 340 po svakom hektolitru pive izloženom na malo; od toga se računa da će se dobiti K 41.967.

III. Za nepokriven ostatak manjka od K 30.600 ovlaštuje se zemaljski odbor, da uzmee iz onoga iznosa koji bi se dobio od aktivnih zaostataka prve godine.

IV. Razne molbe izrada se zemaljskom odboru, da jih shodno uzmee u obzir.

Tako molbe dvojice djača što, učenje slikarstvo na akademiji u Mljetih, jednoga što sluša veterinarstvo na kralj. univerzitet u Bolonji i jednoga koji se ima usavršiti u rezbarstvu u Mljetih; i nekih djačkih družtava.

V. Isto tako izrada se zemaljskom odboru, pozivom da jih shodno uzmee u obzir.

a) molbu občine Motovun za cestu Montrilj — Sv. Ivan od Sterne;

b) molbu občine Kestav za podrpu za cestogradnje;

c) predlog Andrijića za podrpu oštećenim kišama i mrazom i občini Baška;

d) predlog Spinčić — Mandića za podrpu oštećenim tlučom i poplavom u občinama Podgrad i Jelsane.

Resolucije.

Na svrhi proračuna bile su prihvatele dve resolucije.

Jednom poziva se zemaljski odbor, da prouči pitanje zavoda za nevaljalce da se poprave.

Dругom se nalaze zemaljskom odboru, da kod c. kr. vlade obnovi molbu, da odpušti ostatak duga što ga još ima pokrajina prema državi uslijed konučnoga uređenja zaklade ezonera.

Pretrgnuće sjednice.

Bila je 1 ura posle podne, ili bilo je 13 ura, kako se sada već službeno u saboru rabi, kad se je odglasovao proračun i resolucije. Predsjednik urekao je nastavak u 4½ po podne, ili o 16½ uri.

Iz zemaljskih sabora.

Vrata zemaljskih sabora zatvaraju se jedna za drugimi. Za tričarskim došao je na red gorički, pak dočmatinski, gornjo i dolno austrijski itd. itd.

U goričkom saboru teklo je sve mirno i gladko kano po loju. Tamo su si naime Slovensi sami vezali ruke podigli se u dva tabora, te nemogu ništa proti Talijanom, jer nisu složni. Složni talijanski zastupnici, liberalci i klerikalci, drže na uzduhu nesložne slovenske zastupnike.

U sjednici hrvatskoga sabora u Zadru dne 25. pr. nj. bijahu prihvateći izvještaji o uređenju plaća i mirovine zemaljskih činovnika, o uvedenju pouke na slovenskom jeziku na učiteljishih u Arbanash i Dubrovniku i o poboljšanju vinske klauzule i predlog za gradnju željeznice Knin—Novi.

U zemaljski sabor u Zadru bijahu izabrani sljedeći zastupnici: dr. Katnić, Sinić, dr. Smidola i dr. Štambuk. Članovi kluba stranke prava predložile saboru načrt svoje adrese na kralja. Taj načrt bijaše odklonjem većinom glasova u posljednjoj sjednici. Zatim je došao na red načrt adrese saborске većine ili hrvatske narodne stranke. Za ovu adresu bijaše svih zastupnici u koliko govorili o podnosičkoj odanosti i njezinog gospodar-

sloga diefa. Sto se tiče stavke, koja se odnosi na uređenje jezikovnog pitanja, zavgovarali su ju i takozvani Srbici, protivni su bili samo talijanasi. Za sjedinjenje bili su samo Hrvati. Vašan je svakako politički dogodaj te, sto narodnjaci zahtijevaju svojom adresom na samo sjedinjenje Dalmacije, sa užom Hrvatskom, već oni traže sjedinjenje svih hrvatskih zemalja.

O Milicevom predlogu za prenos zemaljskoga sabora iz Zadra u Split, te o Prodanovom predlogu gde se svečane prisegе vjernosti kralju, nije se moglo razpravljati, jer su Srbici i Talijanasi zapustili sabornicu. Nakon toga bijaše sabor zaključen.

* * *

U češkom saboru vodila se živahnja proračunska razprava. Generalni govorinci dr. Herold i dr. Eppinger uzbukali su dotadanju mirnog površinu ovoga zasjedanja. Dr. Herold govorio je u ime Čeha dosta, mirno i stvarno, izbjegavajući sve ono, što bi moglo Niemece razdražiti. Njega nije u tom sliđio Niemac Eppinger, već je govorio oštro, odlučno i izazovno. Dr. Herold reče, da se mora nepravedno ukinuti jezikovni naredaba dokinuti. O zahtjevu, da se uvede njemački državni jezik, nemože ni govoriti. Neosnovan je prigorov, reče, da priznanje češkoga državnoga prava znači za Niemece odcepjivanje od njihove plemenske braće. On se nuda, da će nadoci čas, kad će takodjer dinastiju, vladu i njemacke zemljake osvojiti uvjerenje, da priznanje držaropravnog položaja zemalja češke kruna sačinjava snažnu obranu proti svim pogibeljim izvana.

Zast. Eppinger pobijao je češko državno pravo; ako se misli postići kakvo sporazumljenje, tada valja natrag potisnuti sve, što je u savezu s češkim državnim pravom. Njegova stranka zahtijeva, da se uvede njemački jezik kao državni jezik, jer je to bezuvjetno potrebito u Austriji kako mnogojezičnoj državi.

U dolnjo-austrijskom saboru stavio je zastupnik Steiner predlog, da se vlasta zauzme što odlučnije za ukinutje talijanske vinske klauzule, te da se upozstavi prijašnju carinu na talijanska vina. Zastupnik Kolisko sa drugovima stavio je predlog, kojim se pozivaju zemaljski odbor, da predloži saboru na razprava zakonsku osnovu, po kojoj bi bio jedino njemački naukovni jezik u svih pukčim školama dolnje Austrije.

Slovenski zastupnici u stajerskom saboru prihodili su izjavu proti naunljenoj promjeni izbornog reda za stajerski sabor u Grncu. Oni vide u toj promjeni jedino njemačku sjeđepariju, kojom se hoće obsjetiti narod. Sadašnjim izbornim redom osigurana je Niemicima većina, a predloženom promjenom idu Niemci za tim, da si u većinu osiguraju za sve vjeckove.

U bukovinskom saboru zapričeli su u sjednici od dne 26. pr. nj. rusinski zastupnici razprave obstrukcijom. Na početku sjednice predložio je rusinski prvak dr. Wassilko 18 predloga, koje se je imalo pročitati. Jedan od tih predloga bijaže obširan, da jo saborski predsjednik daštiti samo njegov sadržaj, nasto je Wassilko prosvjedovao predbaciv mu površtu saborског pravilnika. Zastupnik Straucher stavio je podujlu interpelaciju u svrhu obstrukcije, pak je stavljen predlog da se zaključi sjednici. Posto bijaše predlog zabacen, zapustise Rusini dvoranu i predsjednik morade dignuti sjednicu radi premalenog broja prisutnih zastupnika.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

janjski podanici, bila on učinjena dobro i zapovijedana. To bi smadio. I tako i podanici uvalja u Austriji poseban autonomiju te, kao Talijanima, ne zavisi nikom nije potreban putatfod austrijskih oblasti nikakvih dozvoli. Toliko si, parem mi sumadimo našovne ove veste.

"Proletariju i njegovem uredniku a znamje i ravnogled! "Pretektariju" ne je u glavi, kako je mogao, "un croato i Parosco" zabilježiti, da se ga u hrvatskoj jesuši preslo. Kao Hrvat, da je bio talijanski i da je mogao, dospaje i horao, sluziti se tim jesušima, kada su u nezna hrvatski. Urednik "Proletariju" bio je ovaj dan glavom na sudu najbrže da je ljeti, što dotično Hrvata, nije razumio. Sadanji urednik "Proletariju" dospio je pred dvije godine iz Trentina u Pulu, te nemože imati još pravoga pojma o prilikama u Istri, nepoznajući jesuša većne pučanstva te pokrajine, nu usprkos ovome naneće se radnicima vodećim i bodrećim "produktima" svojega "uma", kojima

radi loga se nadamo, da će dosadanji večernji načelnik tijanjski "za palmom mala u ruci učiniti potrebne korake, da se dissident hrvatske stranke privreda opet u naše narodno kolo, gdje bi lako svrnikujo radići na korist rodne si obeline. Toliko za danas!

Iz Sv. Petra a Šumi nam pišu: U nedjelju, dne 27. prolog mjeseca ureklj su šarenjaci izborni sastanak u kudi trgovca Giorgisa. Doslo ih je nešto malo iz Tijanja, izvorno iz krune Ilirije, jedna babica iz Kringe sa generalima bez vojske na čelu. Ali većina ovih bez prava glasovanja, nješto iz znatitelnosti nješto iz lakomosti za vinom. Da je bilo medju ovima i virednih ljudi, vidi se iz toga, što su na javnoj cesti izčuškali nekoga mirno stojecoga supetarskoga mladića. Sastanak bio je mrsav i leden, tako da su mači generali stojali kao oparene kokoši. Brhlio da je nješki starci Moterđin, Vence, Rajko, Kostrčan; a glavni stupovi da su šutili kao ribe. Kada je Vence svršio sa svojim žitom i turkinjom, mogao je ustati Jožina Din i

dno glasno predlog dra. Pesante, da se posalje iz občine blagajne u Mletce za izgradnju porušenog zvonika 200 kruna. Rekom, da bijaše predlog taj prihvaten jednočasno, dakle i se glasovi izvanjskih zastupnika! Porečki "Sinjori" neimaju novaca za popravak puteva i voda, za gradnju školskih zgrada na vanjskini, ali za Italiju ih nadju uvjeć, pa još imade tamo ludih naših kmetova, koji vjeruju toj gospodi, kao tobožnjim dobročinateljem naroda. Ljudi kad će otvoriti oči?

Koparski kotar:

Katolički svećenici — kultitelji sv. Cirila i Metoda!! Tršćanskoj "Edinstvo" od dne 25. pr. m. pišu iz Buzetinje: Povodom blagdana sv. braće Cirila i Metoda, došao je neki svećenik buzetskog dekanata u jednu gostionicu. Ovdje budi rečeno, da je taj uzorni svećenik jedini na čitavoj Buzetini, koji pripada novodobnim rimsko-katoličkim reformatorom u Trstu!! U pogovoru došlo se je i na blagdan sv. Ci-

rani "Siojori" smatraju republikanci i svoj grad republikom, u kojoj si nedaju zapovedati od nikoga, što su pokazali i kod poslednjih demonstracija protiv dvoježitnog napisa na sudbenih tablach. Taj republikanski duh odlučno je valjda i sada kad su zaključili 100 lire podpore mlađakom lavu. I pravo imaju kad ih doma neznaju u što potrošiti!

Voloski kotar:

Hrv. pjev. društvo "Lever" priređuje u nedjelju dne 3. agusta ove godine izlet u Senj. Odilazak iz Voloskoga u 1/4, a iz Opatije u 1 sat i 1/4, posle podne. Ciena vožnje 2 K. Isto društvo daje tamo koncert u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Ulaznine 40 filira. Umoljava se načelo rođeljove tamo, da se odazovu mnogobrojno.

Lošinjski kotar:

Sudbena razprava u Cresu. Prolog mjeseca obdržavala se u Cresu sudbena razprava proti 22 mladiću hrvatske narodnosti, koji su u tobož navalili na je, našače se u jednoj gozapravu dokazalo se obratno, ali janiči navalili na naše, te je obtužbe sve naše — osim osim je odsudio sve Talijane zatvor. Naše mladiće zastupao g. dr. Slanić, odvjetnik na

Trst.

članice. Ravnatelj državne želještu g. Artur barun Borovicka bijaše promaknut u V. plati odlikovan naslovom i značaja savjetnika.

ček podporno društvo u Trstu će dne 10. agusta o. g. jicu blagoslavljenja družvene godine vršiti će se 20-godišnjeg blagoslavljenja i to u jutro svećenom u crkvi sv. Antuna noćije podne zabavom na školod sv. Jakova. U jutro pratili su zastavom i odborom na čelu crkve veteranska glazba, koja oslije podne na zabavu. Slo-misu pjevati će "Slovensko tro", koje će izvaditi takodje i glavnije ločke programa.

kavanarskih poslužnika u je eto šesti dan što stražnju kavanarski poslužnici, kojih imade ivo i od kojih pripada ogromna talijanskemu kraljevstvu. Kasužnici zahtijevaju poboljšanje inuce tako zavane dobre ruke. istali su dijelomice na njihove i na sve nehtjedoše pristati, i trajk napred.

Gorička.

članičel. U Gorici bijahu pomisnike sledjeći bogoslovi latinske smjene: za tršćanski biskupiju gg. Bassa Stjepan, i. Uječić Josip i Vranjac Fran; nadbiskupiju g. Štrekelj Antonijević bijahu redjeni još za ooo. kapucini Novak Lovro i

primorske vesti.

promjena na namjestničtvu ova je bio utihnuo glas o od-namjestnika g. grofa Goëss-a. Ške stolice u Trstu, kad no se pojavila na jednom san dviju hečki list piše, da će grof ili i da će ga zamjeniti dvor kod doljnjo-austrijskoga na-Giovaneli, koji je već služio ministru u Trstu. Drugi glas do-arskoga Graca, koji kaže, da će grof Goëss i da će ga zamjeniti predsjednik susjedne Kranjske. Bilježimo ove vesti po duž-arskoj, puštajući odgovornost za koji je turise prvi u svjet. U

Prilog br. 59 lista „Naša Sloga“ u Puli.

Izkaz prinosa

prispjelih

Ravnateljstvu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Opatiji

Broj 1 — 1902.

Ravnateljstvo „Družbe“ primilo je tekom mjeseca siječnja 1902. slijedeće prinose:

	kruš. vred.		kruš. vred.
— Mons. Zamilč Volosko, „dobru ruku“	10—	— G. Ivan Lovrić u Mal. Lošinju sabranih u družiju „Zori“ (64 K) putem tombole, a 8 K sabranih pri izletu iz Senja	100—
— G. Ante Kalac, dekan-zupnik u Buzetu, „dobru ruku“	10—	— Uprava „Hrv. Branika“ u Mitrovici	ukupno 72—
— G. Mijo Laginja, dekan-zupnik u Kastvu, „dobru ruku“	5—	— C. g. Pop Niko Grego u Omislju podarjuje za „dobru ruku“	21:56
— Uprava „Glasa Naroda“ u Zagrebu na nju stiglih prinosa	34:80	— G. Ivan Žigante, kapelan u Kastvu, „dobre ruke“	3—
— Uprava „Narodnih Novina“ u Zagrebu napoljare do uključivo 30./12. 1901.	293:36	— Uprava „Narodnoga lista“ Volosko-Opatija predaje sligle joj prinose u ime „dobre ruke“	6—
— G. Jure Žiković, zupnik u miru u Baćevi kod Višnjana „dobru ruku“, da se pomože prežalostnoj stanju u Istri	2—	— Sabrano i sakupljeno od prijatelja družibe u Voloskom na име „dobre ruke“	183:46
— G. Ambroz Haradić u Trstu, „dobru ruku“	20—	— G. dr. Dinko Vitežić u Krku salje priposlanih mu u име „dobre ruke“ od Franje Ožboltu iz Prezida sabranih od prijatelja na nazdravici hrv. domorini u gostionu g. Klepac	227:30
— G. Viktor Čar Emin predaje sakupljene „dobre ruke“ u Opatiji iznos od	110—	— G. A. Fučić, učitelj u Puntu „dobre ruke“: pop Fr. Žic 3 K, pop Jos. Mrakovčić K 2, pop J. Bogović K 2 i A. Fučić 2 K . . . ukupno 10—	10—
— Uprava „Hrvata“ Gospić pripojiše na nju stiglih	7:40	— G. Ivan Franković, građevni poduzetnik Ferlajnija-Kastav	9—
— G. Kv. Klement Bonifacij u Krku sabranih na političkom sastanku u Dobrinju K 16; od igre u „Čitaonici“ K 2:60, a ostanak od K 27:40 na gl. skupštini krke „Čitaonice“ dne 30. 12. među članovima za oprost od čestilanja ukupno	537:68	— Mužka podružnica u Kastvu	10—
— Uprava „Ozora“ u Zagrebu prinosa na nju stiglih	46—	— G. Rikard Katalinić-Zeretov u Zadru unislih putem „Narodnoga lista“ od 17. X. 901. do 7. I. 902.	112:80
— Pop Frane Volarčić, kurut u Korniću, zadnji obrok pristoje kao član utemeljitelj	50—	— Uprava „Naše Sloga“ u Pulju na nju stiglih prinosa do 31. XII. 901. u iznosu od	473:16
— Administacija „Hrvatskoga Prava“ u Zagrebu sabranih i na nju stiglih prinosa još u prešloj godini	600—	— Uprava „Karlovackoga Glasnika“	125:24
— „Podružnica“ u Bermu	64—	— Uprava „Hrvata“ u Gospicu	17:40
— G. Šime Kv. Kožulj u Mal. Lošinju	54—	— G. Milan Kundić u Opatiji sabranih	19:89
— G. Ivan Rabar, ravn. gimn. u Osječu, kao „dobru ruku“, podarenu od gg. Iv. Rabar K 5, B. Perišić K 2, Petar Brusić, Vr. F. Šišić, Fr. Sudarević i Stj. Valla, sv. po 1 K . . . ukupno	11—	— G. Božo Stipanić u Varčev-Vakušu	18:81
— G. Ante Sabadin sabrano od narodnjaka u Marezignama	4—	— G. Hubert Turčić u Šisku sabranih	20—
— G. A. F. u Omislju kno „dobru ruku“	2:35	— Gdjeva Antica Tomić sabrala prigodom plesa hrv. pjev. druživa „Lover“ u Opatiji dne 11. I.	114—
— Gg. Tudor Ante i Čubračić Nikola sabrali „dobre ruke“ u Baski		— G. dr. R. Lenac, odvjetnik na Rieci	12—
— G. Šime Kv. Kožulj u Mal. Lošinju		— G. Stj. Radulović, urednik „Oslike“, sabranih na svatbi g. N. Mariču, učitelja i Katice Keleza u Trebinju dne 7. I. 902	10—
— G. Ivan Rabar, ravn. gimn. u Osječu, kao „dobru ruku“, podarenu od gg. Iv. Rabar K 5, B. Perišić K 2, Petar Brusić, Vr. F. Šišić, Fr. Sudarević i Stj. Valla, sv. po 1 K . . . ukupno		— Don Vice Gamulin u Jelsi, blagajnik podružnice Šalje: a) „dobре ruke“ K 63; b) prihoda od zavabe za družbu K 40; c) članarine K 61, ukupno	23—
— G. Ante Sabadin sabrano od narodnjaka u Marezignama		— d) dobiti od grofa Goëss-a	167:78

vili su se također predložili: dra. M. Laganje, obziru na cestu Klana-Paka; zatim Kompare za "podporu za cestu Rakitović-Podpeč-Črnika"; Andrijić i ča za podporu od 1000 kruna za uređenje potoka kod Dobrinja u podporu Baski za uređenje potoka. Prvi dio predloga dra. Laganje, da se naime 14.000 kruna preduvremenih sa strane zem. odbora za cestu Klana-Paka uračuna kao prinos pokrajine za tu cestu, bio je prihvaćen. Drugi dio predloga dra. Laganje, da se glosuje dalmajn 20.000 K za tu cestu kao i za onu od Studene na Rečinu, bio je izrečen zem. odboru, da prouči stvar i u koliko mu sredstva dopuštaju dade. Tako i predlozi Kompare i Andrijić. Predstavnik zem. odbora i izvestitelj fin. odbora dr. Bubba su naime rekli, da se svota proračuna neda u zadnjoj hip mjenjati.

Kod te razprave bilo je govora također o spravi za traženje vode, i član zem. odbora je rekao, da je sprava već nabavljena, i da se nješto udesuje.

Nadalje potaknuo je D'avanzo izgradnju ceste između Citanova skupim mostom preko dolnje Rizzi prosušenju močvara Zarotti telefonske sveze iz središta pokrajine.

Za sve predloge kod te sovali su složno sv. zastupniči.

Konačno govorio je kć Matko Trinajstić za iz Lupoglav-Lanišće. Pozvao je klijuk sabora iz godine 1891. jaše naloženo zemaljskomu načini shodna za izgradnju te sjednici je izjavio, da će zem. ovršiti svoju dužnost.

Troškovi za poljodje, podarske svrhe

Svi li troškovi proračun 93.000 kruna, i to za pokrajinski zavod preko K 53.000, K 100, razni troškovi K 7. jinsko gospodarsko viće sko. pokrajinska komisija za poslu kruna.

Dr. Dinko Trinajstić je, da se uvrsti K 10.000 za nogradarom ostičenjem filoski se pak uzme pitali od držav u istu svrhu. Predlog je već

Troškovi vojnički i gurnosti.

Vojnički troškovi proračun K 2460; javna sigurnost ni glavno žendarmerija, prenos državljana nevaljalicu. Kod te vorio je dr. Ventrella proti Ž neznanu dosta talijanski jezik.

Pokrajinski d. iznosi u pasivnih kamatah glavnicih i pasivnih posudal

Razni troškovi u

Povrh svega rečenogu i troškova u obče u iznosu Od tih odпадa glavno na poštiku K 9000; na prinos za zakladu pokrajinskih činovnika na nepredviđene troškove K

Konačni predlozi slično odbora obziru račun pokrajinske

Navedsi tako troškovi netrebamo navaditi pojedinim kriću. Skupno vidit će se predloga fin. odbora:

Ti predlozi glase:

Pokrajinski sabor neki I. odobrava se proračun zaklade Istre za sunčanu godinu

a) sa troškom od K 1

b) sa pokrićem

dakle sa manjkom od K

II. Da će pokrije taj manjek za godinu 1902. u cijeloj

a) namet od 35% na stvarne poreze, od 45% na osobne poreze, izključivo on

zeti zakonom 24. junija 1898. br. 20. računa se da će se od tega dobiti K 540.731;

b) namet od 100% na državnu postrojaru za vino i meso; računa se da će se od tega dobiti K 344.100;

c) pokrajinska taksa, neodymna od postrojarine, od K 344 po svakom hektolitru pive izloženom na malo; od tega se računa da će se dobiti K 41.987.

III. Za nepokriveni ostatak manjka od K 30.600 ovlažuje se zemaljski odbor, da uzmne iz onoga iznosa koji bi se dobio od aktivnih zaostataka prvih godina.

IV. Razne molbe izruba se zemaljskom odboru, da jih shodno uzme u obzir.

Tako molbe dvojice djaka sto učekarstvo na akademiji u Mljetcima, jednoga sto sluša veterinarstvo na kralj. univerzitet u Bolonji; jednoga koji se ima usavršiti u rebarstvu u Mljetcima; i nekih dijakih društava.

V. Isto tako izruba se zemaljskomu odboru, pozivom da jih shodno uzme u obzir:

a) molbu občine Motovun za cestu

kratog diela. Sto se tiče stavke, koja se odnosi na uređenje jedne pitanja, zaštovarali su ju i takozvani Srbij protivni su bili sami talijani. Za sjedinjenje bili su samo Hrvati. Važno je znakati politički događaj taj, što naseljenici zahtijevaju svojom adresom ne samo sjedinjenje Dalmacije sa užom Hrvatskom, već osim traže sjedinjenje svih hrvatskih zemalja.

O Miljećevom predlogu za prenos zemaljskoga sabora iz Zadra u Split, te o Prodanovom predlogu gledje svečane prisegе vjernosti kralju, nije se moglo razpravljati, jer su Srbij i Talijani zapustili sabornicu. Nakon toga bijaše sabor zaključen.

* * *

U českom saboru vodila se živahnja proračunska razprava. Generalni govorinci dr. Herold i dr. Eppinger uzburkali su dodatovanu mirnu površinu ovoga zasjedanja. Dr. Herold govorio je u ime Čeha dosta, mirno i stvarno, izbjegavajući sve ono, što bi moglo Njemce razdražiti. Njega nije u tom sledio Niemac Eppinger, već

Fr. Ča da su i naši gušči glosovali u Poreču za zvonik sv. Marije u Benetcih.

Jer. Ja nevirujem, lego ako su, to je znamenje, da već nam kmetom na Požeščine nič nefali.

Fr. A kako ćemo to doznati?

Jer. Valjada se neće za svoja delo, kako i dica, sramiti.

Fr. I ja paran.

	krun. vred.	krun. vred.
— Uprava „Agramer Tagblatt-a“ u Zagrebu	32-86	100-
— Odbor za proslavljanje 400-godisnjice hrv. umjetne književnosti u Đakovu po presv. g. biskupu dru. Vrščaku	200-34	11-80
— G. Jos. Marinčić, kr. sudb. pristav u Glini sabran kod g. Steve Ivanovića prigodom njegovog imenovanja te kod zdravice domovinu	12-	5-
— G. Ivan Nežić, učitelj u Vabrigi, sabranu u veselom društvu u Vabrigi	15-20	
— Prigodom promjene godine sabrano kao „dobra ruka“ u kudi gdje Marija pl. Mitržhal u Voloskom	4-40	
— Za gostoljubnem stolom mons. Zamlića u Voloskom na njegov imenadan na predlog g. dr. Poslića	32-	
— G. Viktor Car Emin predaje na njega stigle poslike, i to:		
a) od g. Fr. Frankovića, c. kr. profesora u Kopru, po njemu sabranih prinosu u iznosu od	30-	
b) od g. Janka Dujak Šisku predanih mu od g. Humberto Turčića, kao ostalač uberene svete za „dobru ruku“ o Božiću	8-	
c) od gđe Anke Čorić (od ovdje nije podružnice)	31-22	
— G. dr. Božo Vinković, odjeljnik u Karlovcu u raznih zgodbi sabranih u ime „dobre ruke“	81-	
— G. Filip Kumbarović, adjunkt kod c. k. Ministarstva za unutarnje poslove — Beč	200-	
— G. Stj. Gamulin u Jelsi prihod od cigaretnog papira	429-35	
— G. dr. Širočko Nemecić u Beču	10-	
— Uprava „Glasa Naroda“ u Zagrebu kao polovinu dobivene tómbole g. Gabriele Goršeti kod zabave potekla „Čitaonica“	9-88	
— Uprava „Hrvatskoga Prava“ prinosi njoj stigle do 31. XII. 1901	451-	
— Uprava „Budi svoj“ iz Bjelovara, prinosi	108-70	
— G. Ferdo Herdy, župnopravitev u sv. Lovreču na Labinštini, šalje dobivenih od kmetova občine na ručun škole	1260-86	
— Uprava „Hrvata“ u Gospiću sabranih po g. Drag. Smojveru iz Karlobega	100-	
— G. Jakov Jurković, pom. kap. i pojednik u Opatiji, daruje „dobre ruke“		
— G. A. Rajčić, učitelj u Opatiji predaje preostalih od gospode koja se učila „Kolo“ na ime razsjeće, a od kavanara g. Juneka dobrohotno odzvanih	10-	
— Odbor za proslavljanje 300-godisnjice uskockoga ustanka u Senju polovicu čiste dobiti od zabave dane dne 5. 1. pod naslovom „U spomen na sl. hrv. romanopisca Augusta Šenou“	100-	
— G. Kuzma Spinčić predaje sabranih kod Marijana Slavića u Matulji dne 5. XII. 1901	2-80	
— G. Vj. Spinčić, narodni zastupnik, predaje: a) sabranih na predlog predsjednika „Udruge sv. Mihovila“ u Rubešil od nekoliko članova iste „Udruge“ kod g. Josipa Ferlana	13-	
b) podarenih mjesto vienca na odar blagop. Frane Jeličića, c. k. višeg financ. savjetnika od g. Franje Jeličića, pravnika K 20, Kazimira Jeličića K 30, Rajmunda Jeličića K 20, Ljudi Jeličića K 10, Vjek. Spinčića K 10 i Ermina Jeličića K 5 . . . . . ukupno 95-		
— G. Rajmund Jeličić, župnik u Bersecu, „dobre ruke“	10-	
— G. Toma Kumčić posjednik u Bersecu	2-	
— G. Rudolf i gdje Ljubića Desković u Voloskom mjesto vienca na odar blagop. Fr. Jeličića, c. k. finane nadsvjetnika	20-	
— Uprava „Hrv. Branika“ u Mitrovici	16-44	
— Podružnici u Spilju	1129-22	
— Gradska blagajna u Karlovcu	100-	
— G. Josip Vidović, obč. tajnik u Boljunu sabranih u ime „dobre ruke“	69-40	
— Uprava „Novoga lista“ na Rieci, na nju stiglih prinosa do konca siječnja 1902.		

Opatija, 26. srpnja 1902.

Za Ravnateljstvo:

Viktor Car Emin,
tajnik.

hajanski podanici, koji su uvelike povećali i zapovjednika. To bi značio: hajanski podanici uvezni u Austriju posebno utonutu te kao talijani paketom pankom nije potrebno pitati hajanskih oblasti nikakvih dovolja, kako si barem mi tamčimo naslovne ove vesti.

"Proletarij" i njegovem uredniku za ravnje i ravnje! "Proletarij" ne de u glavi, kako je mogao, un croato i Parenzo" zahtijevati, da se ga u hajanskim jekom preduši. Kao Hrvat, da je bio hajanski i da je mogao, dapaće u morao, skutiti se tim jekom, kada su u nezna hrvatski. Urednik "Proletarij" bio je ovaj dan glavom na sudu i najbrže da je ljeti, što dotičnog Hrvata, nije razumio. Sedanj urednik "Proletarij" dospio je pred dve godine iz Trentina u Pale, te nemate imati još pravoga pojma o prilikama u Istri, nepoznajući ješta većine pučanstva te pokrajine, mu usprkos tomu nameće se radnicima vodeći i boderi ih "produktima" svojega "uma", kojima su svaki dan umirajući svoj dnevnik.

Urednik "Proletarij" mora biti plitkog, ma kada nezna razliku medju Hrvatom i Austrijom, napose u Istri i medju Talijani Zagrebu te Englezom u Gracu. Hrvat Istri jest u istoj prasjedloči. Talijan u grebu bio bi isto, što i Englez u Gracu. podanik tudi države, član naroda, nije u uživa nikakva politička prava u istri odnosno u Hrvatskoj. Odgovori "Proletarij" dragi, bili pravo bilo, da va tudi podanik u stanovitoj državi ista, koja uživaju njezini podanici?

"Proletarij" tvrdi dalje, da smo mi u obranu našeg prijatelja i da se u siromanske ljude ne zagovaramo da. Tako može pisati samo čovjek, koji pozná Istre, koji nepozna hrvatskoga čika. Kada bi se bio rodio 20 godina više, znao hrvatski te pročitao sve interelacije i prelogove učinjene od naših zupnika u prošnjem hrvatskoga jeziku u Istri podnešene putem carevinskoga ječa i zemaljskog sabora pred visu oblast, kada bi bio u obče pročitao sve što se činilo od strane naših zastupnika u kojim je našeg naroda u Istri i njegovog jeziku čećem posljednjeg desetljeća, nebi tako nezmišljeno pisao. Da li su socijalisti točno doprineli do toga, da se može naš projekt služiti u pismu i govoru hrvatskim jezikom i da se mu mora odgovarati u tom jeziku? Ako pako činovnik neće, da se složi hrvatskim jezikom, odnosno ga uopćio, dužnost je našeg naroda, odnosno njega nikle inteligencije, da se u narodnoj na njegovu korist i čast za hrvatski jezik zauzme uprskos tome, da razumi slorugih jezika. Gospoda urednici "Proletarij" neka drugi put jasnoje izražaju svoje misli, pa nećemo imati prilike, da ih u tom pogledu na red pozivimo.

Izlet. Ovdje stanjujući Baštan spravaju se, da posebnim parobrodom pojete rodni im grad, dragu im Basku. Putem dolaknuli bi se i Krku. Izlet bi imao biti negdje počekom septembra o maloj Gospoj, te se je već ustanovalo odbor, koji pripravlja sve potrebito. Bilo retino!

Imenovanje. Ministar finacija imenovao je adjunkta glavnog ravnateljstva duhana, Gustava Kopper, ravnatelja tvornice duhana u Trebinju (Rovinju).

Pazinski kotar:

Premještenje. Ministar finacija premješten je geometru I. razreda g. Antunu Lubissichu na objektu vlastitu molbu iz obitelji u Ljubljani, gdje će mu biti potvrđeno ravnateljstvo u arhivu mapu.

Iz Pazinske primamno: U bliznjem Rovinju obaviti će se maskoro občinskih izbori. Po kretanju mačića sudeć, bořiti će se dve stranke. Pa da bi zašto! Koliko nam je znano, po sredi su jedino osobnosti, kojih bi moralno nestati sa površja, kad se radi o dobrobiti narodne stvari,

radi toga se nadamo, da će domaći vjernici načelnik hajanskog sa palmom smatra u ruci učiniti potrebne korake, da se dijendant hrvatske stranke privrednu opet u naše narodno kolo, gdje bi lahko svukupu radili na koriš rodne si občine. Tolkot za danas!

Iz Sv. Petra u Šumi nam pišu: U nedjelju, dne 27. prošlog mjeseca urekl su šarenjaci izborni sastanak u kući trgovca Giorgisa. Dodio ih je nješto malo iz Tinjana izravno iz krime Ilirijeve, jedna babica iz Krime sa generalima bez vojske na čelu. Ali većina ovih bez prava glasovanja, nješto iz značajnosti nješto iz lakomosti za vinom. Da je bilo među ovima i vrednih ljudi, vidi se iz tog, što su na javnoj cesti izčučali nekoga mirno stojecoga supetarskoga mladića. Sastanak bio je mršav i leden, tako da su manji generali stojali kao oparene kokoše. Brbljao da je neki stari Moferdin, Vence, Rajko, Kostrian; a glavni stupovi su su stulili kao ribe. Kada je Vence svršio sa svojim ziton i turkinjom, mogao je ustati Jožina Din i govoriti o grožđu i vinu. N. pr. ovako: "Došli smo za jisti i piti, san reka. To je sve po graci hajanskog, san reka. Ma nemojte se i vi opti, kako se užam optiti ja, san reka. Ja morem se optiti, san reka, zač sam koristan, i nosim sve doma, san reka. Vi malobrojni Supetarci znate, da mi se događa u pitanju, san reka. A vi, Tinjanci i Križanci, ki to još nezname, nemojte pođe doma prvo, san reka, nego se i vi ovedočite od velikog veselja u mojoj kući, san reka, kada dojdem doma pijan. Dojdite večeras k meni, pak ćeće vidit vraga". — Onda se je mogao ustati Sverlavac i reći ovako: "Dosa sam jutros loviti ribu na kopnem. Bez koristi hodili smo već s Bertom oko po kućah, da lovimo šunjave orce. Morda će bit danas bolje. Ja vas imam svaki put rado, dok su balotacioni. Kada pak fine, hote magari sv i vr.... Tužim vam se, da me nisu jutros na placu držali ni za storo železo. Nijedan ni stija k meni, kako da him bija okužen. Ponuđam sam ljudem ruku, Poberimo sili i kopita i pustimo sve skupuća, da nam se ljudi ne smiju".

To bi bio govor vredan onih generala. Sastanak je svršio i pustio vreme, koje je nušao. To su se mogli i sami ovjedoci, kao što valjda i jesu, jer su kao razstrkane ove priguntovane glamov i ove-nutim nosom vraćali se svojim kućam.

Prodanci! mi stojimo čvrsto kao klijurine morske, o kojima se razbijaju svi valovi. Naše celo biti te, kao i dans, takodjer na dan izbora čisto, a srce neokljano. Dojdite slobodno glasovati žigom izdajstva osramođenim obrazom. Mi vas junački čekamo na izbornom međdanu, gdje ćemo vam zadati stamatni poraz. S nama je Bog, poštene i pravica, a Judo ostavljamo vama za zrcalo, da vas jednako stigne proletarstvo naroda.

Mjesto c. kr. bilježnica. Službeni list primorske vlade priobave, da je izraženo mjesto c. kr. bilježnika u Labinu. Molitelji za to mjesto valja da podnesu svoje molbe c. kr. okružnomu sudu u Rovinju, koji vrši službu bilježničke komore, tečajem 4 čedana. Dokuzati moraju osim nauka i uvjete sadržane u zakonu od dne 25. decembra 1876.

Porečki kotar:

K produženje željeznice Buje-Poreč. Iz Porečajavljaju, da bijahu odboreni podrubni načrti za mehaničku učenje postaja za vodu u Završju, Vižinadi, u kupeljih sv. Stjepana, na Livadah i u Poreču.

Porečki "Sinjorji" za sv. Marka i Metelih. U zadnjoj sjednici občinskoga zastupstva u Poreču bijaše prihvatičen je-

dno glasno predlog dra. Pešante, da se poslje iz občinske blagajne u Mletku za izgradnju porušenog zvonika 200 kruna. Rekošmo, da bijaše predlog taj prihvaćen jednoglasno, dokle i sa glasovi izvajalih zastupnika! Porečki "Sinjorji" ne imaju novaca za popravak puteva i voda, za gradnju školskih zgrada na vanjskini, ali za Italiju ih nadju uvek, pa još imade tamo ljudi naših kmétova, koji vjeruju toj go spodi, kao tobožnjim dobročiniteljem na roda. Ljudi kad ćeće otvoriti oči?

Koparski kotar:

Katolički svećenici — kultitelji sv. Cirila i Metoda!! Tršćanskoj "Edicnosti" od dne 25. pr. m. pišu iz Buzetinje: Povodom blagdana sv. braće Cirila i Metoda, došao je neki svećenik buzetskog dekanata u jednu gostionu. Ovdje budi rečeno, da je taj uzorni svećenik jedini na čitavoj Buzetini, koji pripada novodobnim rimsko-katoličkim reformatorom u Trstu!! U pogovoru došlo se je i na blagdan sv. Cirila i Metoda, na što je taj laži-katolički svećenik pred svim gostovima izrekao tako bogumirske riječi, da je vredno, da za nje dozna sav slavenki svet. Uzvrio je naime, da sv. Ciril i Metod nisu sveti, već da su bili obični tati. Ako ćete časititi svoje apostole" — kazao je — "nisu to Ciril i Metod, nego sv. Mohor i Fortunat". Ta smučenjak pentao je jošto nešto o glagolskih slovih, kada da bi tobož držali Slaveni sv. Cirila i Metoda za sveće radi tih slova — pak ga je nestalo iz gostionice. Nedavno uzvrido je drugi reformator, da su bili sv. Ciril i Metod glupaci i nu to nije bar javno kazao. Na to dodjele eto drugi svećenik koji govorio javno u gostionici "takoova o dvojici svećaca, koj je i rimsko-katolička crkva proglašila za svetce!!" Sto će još drugi kazati — nebude li se na put stalo stalno zlobnim jezikom?! O neznanju dočasnog svećenika nemože se govoriti, jer je taj nitkov u Breviru čitao molitve o sv. Cirili i Metodu, te čitao sv. misu dne 5. julija pa ipak se drznuo zinuti onaku pogrdju!

Citatelji neka sude sami, nije li to očito huljenje svećaca i skrjana zloba?! Tako govoriti katolički svećenik! Da li je taj uzorni svećenik dobio radi tega takav ukor ili mu je prošlo gladko — toga neznamo. Ipak bi se uzudili upitati kapitularnog vikara preč. Petronia, da li je poznat ovaj slučaj ili nije? Ako nije, neka se o tomu obavestiti kod v. v. e. d. k. a. n. i. p. a. u. B u z e t u ! A vi slijednji članovi slovenske družbe sv. Cirila i Metoda, koja će dne 10. agusta imati skupštinu, prosvjedujte proti tomu svećanu te odašaljite svoj prosvjetni putem družbinog odbora na pravo mjesto, jer takva paklenska zloba nesmisli ostali nekažnjena. Ako imade novi tršćanski biskup u istinu zadaču, da napravi mir u biskupiji, tada mora mi biti prvi posao, da iztrici takve zivlje iz biskupije, inači bo nehude mira, jer kažemo na punu vstu, da mi slovenski svećenici nedopuštanju tako nečuvanih pograđa. Dobro bi bilo takodjer, da priprave slovenski svećenici Istru za oba slučaja — avile culture". Mi nemamo ništa dodati tomu opisu, već čekamo da vidimo, što će ne to bogumirske huljenje naših sv. apostola pozvani čimbenici.

100 lira za izgradnju zvonika sv. Marka i Metelih. Slavno zastupstvo slavoga Pirana zaključilo, da se dade iz občinske blagajne 100 lira za izgradnju porušenog zvonika sv. Marka u Metelih. Tučku, vlađa — kažu — odklonila je svaku izvanjsku podršku za tu gradnju, jer da će sama Ilirija sagraditi novi zvonik, ali to nije smetalo nimalo piransku "Sinjoriju", da priskoči "susjednoj" republici u pomoć sa 100 lira. Kažemo naviši susjednoj republici, jer se i mnogi pišu onim, koji je turio prvi u svijet. U

ranski "Sinjorji" smatraju republikanci i svoj grad republikom, u kojoj si nedaju zapovedati od nikoga, što su pokazali i kod posljednje demonstracije proti dvoježišnim napisom na sudbenih tablah. Taj republikanski duh odlučno je valjda i sada kad su zaključili 100 lira podpore mlađakom lavu. I pravo imaju kad ih doma neznačaju u što potrošiti!

Voloski kotar:

Hrv. pjev. draživo "Lever" priređuje u nedjelju dne 3. augusta ove godine izlet u Senj. Odlazak iz Voleškoga u 7/8, a iz Opalje u 1 sat i 1/4 posle podne. Ciena vožnje 2 K. Isto drživo daje tamo koncert u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Ulaznina 40 flira. Umoljava se naše rođelje tamo, da se odazova mnogobrojno.

Lošinjski kotar:

Sudbena razprava u Cresu. Prošlog mjeseca obdržavala se u Cresu sudbena razprava proti 22 mladiću hrvatske narodnosti, koji su tobož navali na creške Talijane, nalazeće se u jednoj gotnosti. Na razpravi dokazalo se obratno, t. j. da su Talijani navali na naše, te je sudac rješio obtužbe sve naše — osim dvjorce — dočim je odsudio sve Talijane na globu ili zatvor. Naše mladiće zastupao je na sudu g. dr. Stanić, odvjetnik na Voleškom.

Trst.

Promaknute. Ravnatelj državne željeznice u Trstu g. Artur barun Boroviczka pl. Theman, bijaše promaknut u V. plančeni razred i odllokovan naslovom i značajem dvorskoga savjetnika.

Dolarsko podporno draživo u Trstu proslaviti će dne 10. agusta o. g. običnju godišnjicu blagoslavljenja družvene zastave. Ove godine vršili će se 20-godisnjica toga blagoslavljenja i to u jutro svećenom sv. misom u crkvi sv. Antuna novoga a poslije podne zabavom na školskom vrtu kod sv. Jakova. U jutro pratili će članove sa zastavom i odborom na čelu u crkvu i iz crkve veteranska glazba, koja će igrati i poslije podne na zabavi. Slovenski sv. misu pjevali će "Slovensko pjesničko društvo", koje će izvaditi takodjer poslije podne glavne točke programa.

Štrajk kavanarskih poslužnika u Trstu. Već je eto sesli dan što štrajkuju u Trstu kavanarski poslužnici, kojih imade veliko množstvo i od kojih pripada ogromna većina njih talijanskemu kraljevstvu. Kavanarski poslužnici zahtijevaju poboljšanje plaće i ukinuće takozvane dobre ruke. Gospodari pristali su dielomice na njihove zahtjeve, ali na sve nehtjedoše pristati, i tako traje štrajk napred.

Gorička.

Mladomisnici. U Gorici bijahu posvećeni za misnike slijedeći bogoslovi tamošnjeg središnjeg sjemeništa: za tršćansko-koparsku biskupiju gg. Bassa Stjepan, Kurelić Matej, Uječić Josip i Vranjic Fran; za Goricku nadbiskupiju g. Štrekelj Andrija. Osim ovih bijahu redjeni još za svećenike č. o. kapucini Novak Lovro i Bagatij Rafo.

Razne primorske vesti.

Opet o promjeni na namjestništvu u Trstu. Jedva je bio utihnuo glas o odlupu c. kr. namjestnika g. grofa Gočsa sa namjestničke stolice u Trstu, kad no se opet pojavila na jednom sa driju strana. Jedan bečki list piše, da će grof Gočs odstupiti i da će ga zamjeniti dvorski savjetnik kod dolno-austrijskoga nadjepisništva Giovanneli, koji je već služio kod namjestništva u Trstu. Drugi glas dolazi iz slajerskoga Graca, koji kaže, da će odstupiti grof Gočs i da će ga zamjeniti zemaljski predsjednik susjedne Kranjske barun Hein Bilježin. Ove vesti po dužnosti novinarskoj, pustajući odgovornost za susjednoj republici, jer se i mnogi pišu onim, koji je turio prvi u svijet. U

osalom nam je posve ravnodušno došao Petar ili Pavao u Trst — ako se neima odnoga promjenili muzika, kapelinci sami je neće mjenjati.

Novo talijansko parobrodarsko društvo. Iz Lovrana pišu talijanskim listovom, da se je tamo sastala prošloga čedna glavna skupština dioničara, koji stvaraju novo talijansko parobrodarsko društvo pod imenom „Unione istriana“. Skupštini, kojoj je predsjedao načelnik Ferdinand pl. Persich, da su prisutstvivali zastupnici interesiranih gradova. Prisutni bježnici, da je pročitao pravila, koja bi ju odobrena. Zaključeno bilo je, uvesti budućeg mjeseca redovito obalnu plovitbu sa dva brza-parobroda, koji nose imena „Cherso“ i „Laurana“. Imenovani bijahu državnici agenti u pojedinim mjestih. I tako stupa u život na iztočnoj strani Istre novo parobrodarsko društvo, svakako na veću korist putnika nego li dioničara.

Razni prinosi.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“ poslali su našoj upravi: Prof. Ivan Benigar u Zagrebu 60 K sabranih malo po malo. — Sintić pop Ivo Beli (Cres) 2 K. — G. Jakov Puhalj sabrao u kudi svoga oca Mate Puhalja-Puhlića u Laničevoj prigodom vjenčanja njegove kćeri gospodice Katice sa g. Josipom Žukom-Grgurićem dne 28. pr. m. 24-40. — Darovali slijedeći: nevjesta Katica 1 K, nevestina majka Marija Puhalj 40 h., otac Mate Puhlić 1 K, Jakov Puhalj 1 K, Josip Puhalj 1 K, Mate Puhalj 1 K, mlađozrenja Josip Žuk 1 K, Ante Žuk, učitelj 2 K, barba Blaž Žuk 2 K, Mate Buždon-Polić 1 K, Mate Poporat-Suhalja 1 K, Jakometo Marčelja 1 K, Mate Trijastić, učitelj 1-20 K, Mate Grbac-Pelegrin 40 h., Mate Žuk-Grgurić 40 h., Anto Ivaničić-Miš 40 h., Mate Krizmančić 40 h., Ivan Buždon-Cemulov 20 h. K tome dodali: veleć. g. J. Vrhka, župe-upravitelj 4 K, Marija Doksel 1 K, Tereza Vlatil 1 K. Koli g. sabraču toli gospodi darovateljima naša majskrenija zahvala. Taj lepie primjer neki bi i drugud sledili. Zivilni darovatelji i sabirači.

Za „Bratovštinu hrv. ljudi u Istri“ poslao je našoj upravi: Sintić pop Ivan Beli (Cres) 2 K.

Politički pregled.

U Puli, dne 31. jula 1902.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi pišu, da će se tečajući mjeseca agusta podati ova ministra-predsjednika u Ischi, gdje će se obdržavati krunko više rudi austro-ugarske nagodbe. Taj da će se stvoriti konačne odluke i rudi vinske klauzule u trgovackom ugovoru sa Italijom. Radi toga da će tomu vičeću prisustvovati i ministar izvanjskih posala prof. Goluchowski.

Jednomu madjarskom listu pišu iz Beča obzirom na carinsko-trgovacki savez između obiju pola monarhije, da će biti taj savez uglađiven potamši od 1. siječnja 1903. na 10 godina. Vlada da se kani vratiti k staroj praksi i napustiti provizorije, pošto je gospodarska neizviestnost već prouzročila mnogo štete jednoj i drugoj poli monarhije. Prema tomu, odgoda do godine 1907., koja je predviđena u zakonu, neće biti uzeta u obzir.

* * *

Glavno mlađeosko glasilo „Narodni Listy“ pišu, da se je u Ischi razpravljalo i o ponovnom uvedenju českoga kao nultarnjega službenog jezika, jer se vlada boji, da bi Česi inači proti vlasti obstrukuirali.

* * *

Dalmatinski namjestnik barun Handel, odputovan je odmah nakon saborskog zasedanja u Beč, da tamo izvesti o položaju u Dalmaciji. On je i sam priznao u

svojem nastupnom govoru da je on činovnikom za obavješćivanje, t.j. da vladu izvješćuje, o stanju stvari u zemlji i da njoj prema tomu čini shodne predloge. Barun Handel imao je priliku za netom svršenog saborskog zasedanja, da dozna iz ustiju zastupnika naroda za njegove jude i nevolje, za njegove zahtjeve i težnje. Ti zastupnici prihvatali su kao odgovor na kraljev dopis, kojim se sabor otvorio, adresu na kralja, u kojoj izrečeno je jasno: Što zemlji treba na prosvjetnom, političkom i gospodarskom polju. U toj adresi sadržani su glavni zahtjevi hrvatskoga naroda Dalmacije, među kojima je najglavniji i ujednjenje Dalmacije sa Hrvatskom. Novi namjestnik ponio je dakle slobom u Beti te zahtjeve hrvatskoga naroda i na njemu je sada, da ih nastoji na sreću-toga naroda oživovoriti ili bar zagovarati.

* * *

Glasilo njemačke konservativne stranke u Beču „Vaterland“ obazire se, u jednom od posliednjih brojeva, na zahtjeve Talijanu južnoga Tirola ili Tridenta, koji se pozivaju na česko-njemački spor, te traže, da se i za njih zauzme vlasta, kao što se zauzimlje za izravanjanje spora u Češkoj. Taj list kaže posve umjestno, da se u južnom Tirolu neradi o izravanjanju jezikovnog spora, jer su tamо tako podijeljene obje narodnosti; da nedolazi u pogibelj jezik ni jedne ni druge. Trentinci, da ne teže za drugim, nego za političkim povlasticama, pa da valja radi, toga vrlo opreznim biti napram njihovim zahtjevom.

Gras Gora.

Službeni list crnogorske vlade „Glas Crnogorca“ osvrće se u posliednjem broju na novinarske vesti o razdoru između vladajućih kuća na Cetinju i u Biogradu. Te vesti kolale su osobito povodom vjenčanja kneževića Mirka, pošto nebišće kod tog svečanog čina nijednog zastupnika srpskoga kralja. Receni list čudi se osobito srbskim listovom, koji pišu o nekakvom razdoru i koji se boje rđajih posledica radi ženitbe kneževića Mirka sa rođakinjom srbskoga kralja, sa kćerkom pukovnikom Konstantinovića. Sa Cetinja — kaže „Glas Crnogorca“ — nije se nikada dočaralo niti će se dopuštaši ikakvo mješanje u unutarne prilike Srbije, čije unutarnje učvršćenje zahtjevaju najveći obči srbski probitci.

Srbija.

Radi izbora za predsjednika narodne skupštine nastala je u Srbiji ministarska kriza. Izabran bilo je naime proti nastojanju vlade Aca Stanojevića i radi toga dalo je ministarstvo ostavku. Uslijed upliva sa strane visokih krugova odstupio je novi predsjednik, te će ministri i nadalje voditi svoje poslove do prve, buduće krize.

Bugarska.

Predsjednik makedonskog odbora izdao je proglašenja na vlasti, u kojem ih upozoruje na to, da će u Makedoniji buknoti ustanak još tečajem ove godine, nebuđi li prisilile tursku vladu, da provede toli često obećivane reforme u Makedoniji. On opisuje nesnošno stanje stanovništva te zemlje što ga stvorile turske oblasti i postolje turško vojništvo. Položaj kršćana da je strašan; tamo se pali i robi usred dana od strane Turaka, koje turske oblasti u tom nesamo da neprječe, nego i idu dapaće na ruku. U skrajnoj zdjelosti čeka narod oboruzan na zapovied, te će ustati proti vasiliniku, koji postupi s njim gore nego li sa nijom životinjom. Bojimo se, da će taj vapaj ostati neusilan od mudre diplomacije, koja neima od važnosti toliko, da bi Turku pozvala na odgovornost.

* * *

Razne vesti.

Hodočašće iz Rieke u Jakin i Loret vratiće se dne 11. avgusta o.g. u 4 sata po podne. Hodočašćici će se sa-

kupiti u kapucinskoj crkvi na Rieci, gdje će primili sv. blagoslov i odakle će kretnuti u procesiji na parobrod. Svaki hodočašnik neka nastoji, da bude rečenoga dana u 3 sata po podne u kapucinskoj crkvi na Rieci.

Piše nam prijatelj iz Zagreba: Ovdje se je ustrojio odbor trgovaca, da posreduje u namještanju onih dječaka, koji se žele posvetiti trgovackom i obrtničkom stalištu. Vi u Istri imate malo svojih trgovaca, a između ovih malo takovih, koji bi se razumjeli u svom posao onako kako treba, zato ih trebate kao ozbećao sunca. Dječaka imadete, koji su navrili pučku školu i bistrih i talentiranih, pa eto zgodne prilike, da se nekolikom načinjesti u službu, gdijeno bi za stalno krasno napredovati i kuci se povratiti kano praktični trgovci i izučeni obrtnici. Vasi bi dječaci bili rado primljeni. Tko bi želio više o tome znati, neka se obrati na g. Štipe Gjivica, činovnika kreditne banke — Zagreb — Kukoviteva ulica br. 4/II ili na g. Milana Vaniceka, činovnika „Prive hrvatske štedionice“ — Zagreb.

Dočim hvalimo našem zagrebačkom prijatelju što se toliko zanima za nas Istrane, preporečujemo našim rodoljubima da o stvari razmisle i shodno udese, da ne budemo mi uviek zadnji. Materijalno stanje zemlje, prvi je uslov svakog napredka, gdje toga nema, ne može se o ničemu govoriti. Sirota ostaje sirota, potisnen i upravljen uviek na tjudu kesu, s kojim možeš baratati po miloj volji pa o tome imademo bezbroj primjero kod nas.

Ustanimo dakle i na tom polju, kad nam se pruža lepa i zgodna prilika, da ugozimo svojih ljudi i istisnemo sve što nije naše. U to ime pomož Bog!

Za talijanskoga kralja. Talijani južnoga Tirola dali su — kako javljaju njemački i talijanski listovi — ovih dana, kada se je talijanski kralj Viktor Emanuel vratao iz Rusije preko Tirola u Italiju, opet jednom izraza čuvstvu ljubavi i oddnosti do „susjednog“ kralja. Glasom tih listova očekivalo je u Trentu i okolicu silno množstvo naroda kraljevski vlak te prolazećeg kralja odusevljivo pozdravljao. Na vrhuncih i brdinama gorili su kriesovi i umjetni oguri. Kralj sa pratinjom pokazao se na prozorih vlaka. Taj srdični doteč „susjednih“ Talijana morao ga je veoma ugodno iznenaditi. Kako i nebi? Nas neznenadjuje ništa više, a veseli nas, što znadu austrijski Talijani tako iskreno i srdačno dočekati i pozdraviti kralja i sveznika. Tako valja!

Razpisani natječaji. Na poljodelskoj školi „Francisco Josephinum“ — vrlarskoj „Elisabethinum“ i pivarskoj školi u Modingu zupriscani su ovi natječaji: Na poljodelskoj školi 4 podpore po 500 K, na vrlarskoj 2 po 500 K i na pivarskoj 1 podporka od 600 K. Rok natječaja je do 31. augusta. Molitelji za poljodelsku školu moraju imati najmanje 16 godina, izučenu nižu gimnaziju, realku ili gradjansku školu. Ovi poslednji položi prijamski ispit. Moliteljima, onih drugih škola imati je 15 godina i sa dobrim uspjehom svršenu pučku školu. Molbe je uložiti na odnošna ravniljstva.

Može li čovjek živiti bez želje? Na ovo pitanje odgovara moderna medicina sa odlučnim: može! Godine 1893. dogodilo se je prvi put, da je jednom bolestniku, što je bolovao od raka na želudcu, operativnim načinom izvadjen objekt bolesti. Taj je bolestnik doduše umro, ali započeta praksu je bila nastavljena, tako, da sada, po njemačkom jednom liečničkom listu, ima u njemačkom carstvu 16 ljudi, koji veselo žive — sve bez želje, koji im je izvaden zbog raka. Službu želudca obavljaju kod njih crijeva, koja su nakon odstranjivanja želudca skupljena. Jednu prednost imaju ljudi bez želje, pred ostalim smrću, a to je, da ih nikada ne boli želudac.

Budući broj „Naše Sloga“ izaziće učet vrtaksa prilogom teće tako redovito da je izlaziti do daljnje odredbe.

Dolazak vlakova u Pulu.

8:25 prije podne iz Cerovla.
1 — po podne osobni iz Trsta, Herceg, Divača, Rovinja, Rieke, Beč.
9:15 po podne osobni iz Trsta, Herceg, Divača, Rieke, Beč.

11:10 po podne, bari iz Trsta, Herceg, Divača, Rieke, Beč.

5:30 prije podne osobni za Trst, Divača, Rieke, Beč.

2 — po podne: osobni za Rovinj, Divača.

6:15 — , tri za Trst, Divača, Rieke, Beč.

Na prodaju je

POSJED

u blizini grada Pule uz vrlo dobre uvjete.

Tko ga želi kupiti, neka se obrati na časino g. paroha u Peroju, koji će mu dati sve moguće podatke. Isti se posjed može podijeliti i u tri diela.

Tvornica pokućstva

dvorskog dohavljača

IGNACIJ KRON

Trst — Beč.

Tvornica u Beču u vlasništvu zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: ilustrirane popise, originalne knjige, osnova, pregled zbirki namještaja. Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cijena.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Mareković, podružnica siatarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Gosp.

— Lekarnar

PICCOLI

Ljubljana.

Vaša je zelenjato vino sem uporabljal z izvrsnim uspehom pri moji soprigi, katera je dolgo časa nervozna. Prosim Vas, da mi doposjetite, po pošti še šest stekljenic zgoraj imenovanega vina.

Dr. L. Färber
c. in kr. Stabilni zdravnik

V. Gorica, dne 16. junija 1901.

Razprodaja se u lekarni, v Trstu, Istri, Dalmaciji, Pritiskovem, Goricom, Temiškem, po K 2-40 steklenica.

10. Zastupnika Andrijeća na c.
vladu.

Franjevac je red u Austriji priznat, njegovi zametnici uživaju kano redovitku obitelji svih prava i juridike osobe. Amostan Malebraće sv. Frana u Košljunu onaj Franjevaca u Cresu, odgajali su se podmladak u domaćim zavodima. Pitomci a ti bi i sami i po svojih roditeljih ili kruničnih morali obediti, da će stupiti u red, nisu se u te zavode primali svake godine, nego prema potrebi obitelji svake druge, a kadkada i treće godine, tako da je istodobno bila upućena i 1 i 3 ili 2 i 4 godišnja obuka, ili čak i manje. Ti zavodi nisu bili nikakve gimnazije, niti po svojoj ustanovi, niti po sredstvima kojima su se služili, niti radi svrhe u koje su služili. To su bili prosti domaći obiteljski zavodi, u kojima su se pitomci izključivo pripravljali za redovničke misnike u koliko je to potreba obitelji pitala.

C. kr. pokrajinsko školsko vijeće za Istru naložilo je negdje lanjske godine onim samostanima, da imaju zatvoriti te božnje privatne gimnazije, jer da za otvoriti ne ishodiše odobrenje ministarska. Time se naravski podkopavaju najelemljiviji uvjeti obstanka onih redovničkih obitelji. Pošto je pak u smislu 17 točke učenjnjog državnog zakona od 21. prosinca 1867. domaći odjek dozvoljen i protiv austrijskog nadzora, te odnosni nastavnici ne mogu da budu podvrženi dužnosti habilitacije, a oni se samostanski zavodi ne mogu nikako smatrati inače, nego domaćimi ili obiteljskim, čast je upitali visoku c. kr. vladu:

1. Kako opravdava visoka c. kr. vlast parbedbu c. kr. pokrajinskog školskog vijeća za Istru, po kojoj je franjevacim samostanom u Košljunu i Cresu bilo zabranjeno odgajati si u obitelji redovnički podmladak?

2. Je li voljna, na umirenje onih redovničkih obitelji i čitavoga pučanstva na otocih Krku i Cresu, kojega su oni redovnički samoprijeđornim djelovanjem u velike zadužili, dati obustaviti krijepli napomenute zlozrelne naredbe c. kr. pokraj. školskog vijeća za Istru?

Kopar, dne 12. jula 1902.

(Slijede podpisi svih devet zastupnika.)

(Nastavak u budućem broju.)

Razgovor

med premanturcima Jakovem i Martinom hodočićem iz Rijeke.

M. Ča ti se čini, Jakove, ova zimu će se slabo pasevat?

J. Aj neće ne, jer Ivančić vozi svako malo brašno, pak će dat, da se hlibi mise i prez krunice.

M. Ma prodanci da ne deju uzimat žigic, jer da njim smrde od Hrvati!

J. Sí, si njim smrde žigice, ali njih ne smrđi brašno, sažol i riž, kad se to sve dava prez heleri.

M. Pravo imas, al te i to morat plati. Ma povidaj mi malo, zašto njihov Šefer Mate nista ne da na dug?

J. Zato jer njih sada ne poznaju, samo kad su voti on njih pozna, pak njih reče pred crkvom: „Ljudi budite z onimi s kimi sam i ja“. Ale kada ni brašna i kada kruška u tribuće, onda nezna reć: ali ljudi hote se, cu van ja dat dokle vas Bog posmore.

M. Ja vidis, tako delaju oni ki ljube siromahе.

J. I još ima našeh ljudi ki ne vide svojimi oči. Naši, na mesto da gredu u blagdan, našemu čoviku na kvarčin, a oni li gredu prodancu puni žepa, a k našem gredu samo va potrebe.

M. Imas pravo Jakovel! Znaš onu natku: Svaka tica svomu jatu leti. Drugi neka deluju ča jih je voja, a mi budimo složni i hodimo svoj u svojmu.

J. Amen, Bože tako daj!

Uspomene sa izleta na Učku.

III.
(Konec.)

Kakogod ispoa, naš boravak na vrhu Učke ostavio je u svim ugodan dojam: to si mogao namah opaziti na svim izletnicima, kad smo se na povratku opet svrastali na Poklonu, gdje je „stara s načalima“ imala pune ruke posla, da zadovolji svim zahtjevima žednih grla i gladnijih želudaca.

Medutim većina Pazinaca odluči na tragu na Lupočlju i „hajd boskarin“, nebi li se brzo došpijelo u Gorenjuv, gdje je kod Ribarića još ostala koja kost od janča i „rumene bilice“ do mile volje.

Za nas druge Istrane i Tršćane nije ostajalo ino, nego „per pedes apostolorum“ išiti po našu „malu pješke, malo hodeću“ po vratioj cesti na Vrprinac, i odtuda po kojzem putu dolje u Opatiju.

Dok mi klipsamo cestom, a sunce nad nami peklo ko žerava, projurise i obudobna omnibus-a sa izletnicima iz Opatije, kojima se je znao pridružiti naš doktor Jure. Gledaj mi za njima, kako brzo lete prema domu, a mi moramo po milosti božjoj stupati po prahu: bogme, „nij za Cica barka“, pa ni za nas karuce!

Pod Vrprincom u kremi bili smo još svi na okupu te je „štor Nice“ opet usatio par slike svojim fotografiskim aparatom: kasnije, zakrenuv, prama. Opatiji vuklo se je svaki kako je mogao te u jedan sat popodne bilo nas je desetak u gostionici „Lakner“, dočim su se drugi rastresli tako tko, tko tamo, da vide razvijana čudesna „hrvatske Nizze“. Od liepe vojske vidio se samo ostatke ostanki: odjela zapršena, cipele rastučene, košulje i ovratnici bez lika i oblika, a obrazi da se Bog smiluje: pravi „Ecce homo“.

Nu, čovjek je čovjek, pa kad tielu dade užitka, i duh se podigne; a Opatija nije takva, da ćeš u njoj zaspasti: muke i nevolje puta izbezjavaju, kad se malo odmoris i još u takvom ambijentu.

Nakon dva sata parabrod odvezao je sve izletnike; osim jednoga, na Rieku, odkud bijaše urečen povratak u Trst ili Istru putem željeznicne. O Treutu nije moglo biti govor, jer osim mamurluka, stono si ga opozao na izletnicima, bilo je i prekratko vireme za vožnju, nekno li hodnju na Trsat.

Isto jedine točke programa, sačinjenog od našeg Frana, koja nije mogla stupiti u krijept: inače je sve isto kako je bilo utanaceno.

Juri, juri, željezni konju i nosi kući trudna pospana tiela: duša itak u snu lebdi još u magli na Učki!

Gospodarske vesti.

Mjesto da škriplju volovi — ono škriplja kola — imalo bi se odgovoriti na spomenicu Lombardezkih trgovaca sa vinom (Unione Lombarda dei negoziatori di vini) koju posluže talijanskom ministru izvanjskih posala u pogledu vinske klausule. U toj spomenici nabavljaju trgovci sa vinom iz Lombardije potežkoće, na koje nailazi sada izvoz talijanskog vina u Austro-Ugarsku radi tobožnje previsoke carine i prestrogog postupanja oblasti Austro-Ugarske sa talijanskim vinom; izuzeće nadalje neznatan izvoz od 400-500.000 hektolitara godišnjih, koji broj pada godišnje te da nije vrijedno da doprinosi Italiju radi toga nikakvu štalu. Draživo trgovaca zahtjeva od svoje vlade, da udari na pivo, koje čini vinu najveću konkurenčiju, visoku carinu, te da podvrgne pivo onako strogoj i dosadnoj analizi, kakvoj je podvrgnuti talijansko vino u Austrij. Talijanski vinogradari — kaže spomenica — koji izvajaju svoja vina izloženi bi bili velikoj pogibelji, kad bi se utanačilo unapred koliko se može uvesti u Austro-Ugarsku talijanskog vina uz dosadašnju carinu. Radi toga moli vladu, da se vode pregovori sa Austro-Ugarskom sa oduševljenom smjelošću, posto će Italija, koja je uztrajala u borbi protiv Francuzkoj — premda se je tamo uvažalo 1.800.000 hektolitara — znati da uztraje i proti ovomu dvojbenomu umanjenju izvoza; dvojbenom doista, posto će Austrija uvek trebati onaj neznatan kvantum talijanskog vina. Konačno pozivaju vladu, da se neuštuša u ponižujuće pregovore, već neka se pouzda u odlučnost zemlje, koja će sama od sebe, kao što je odoljela većim potežkoćam, dostignuti svoje uživljene ciljeve. Na ovu poruku obiestinski i prkosniih trgovaca iz Lombardije, imala bi odgovorili austrijska vlada: brišimo ju dakle talijanskoj vladi: Twoji su državljanini proti vinskoj klausuli, a o mojih se nitili negovori; brišimo ju dakle iz trgovackog ugovora, da budu zadovoljni moji i tvoji! Ali da, Talijani se groze praznom puškom protivniku za koga znaju, da ih čeka kracot puškom.

Stanje vinograda i voćnjaka u Austriji. Austrijsko ministarstvo poljodjelstva priobjeće, kako i drugih godina, podatke, koje je sakupilo o stanju vinograda i voćnjaka, iz kojih se može približno zaključiti kakva će biti herba (trgaliba) i koliko će se pridjelati voća u zemljah zastupanih u carevinskom vjeću. Evo kako glasi tu podatci:

U donjoj Austriji. Izgledi za herbu su, zbog hladnog vremena i proljetnih mrazova u cijeloj pokrajini slabii. Dobro stoje jedino grožđe. Srednje dobro stoje jabuke, slabu šljive i breske. Kruske i mandalice trijepale su mnogo od mraza, pa su i tuga izgledi za herbu ovog voća slabii. Oraha će biti vrlo malo ili ništa.

U gornjoj Austriji. Po podatcima voćarskog odjeku ces. kr. društva gornjoustrijskog slabii su izgledi za ovogodišnje herbe. Jabuka i mandalica će biti malo, šljiva, bresaka i krušaka vrlo malo. Oraha će biti vrlo malo ili ništa.

U Solinogradskoj. Tojnočtvrt ces. kr. gospodarskog društva juvila o vrlo slabom stanju voćnjaka. Jabuka i krušaka bit će malo, a bresaka, mandalica i šljiva ni malo.

U Štajerskoj su izgledi za ovogodišnju herbu nješto bolji. Vinogradni stope vrlo dobro. Šljiva bit će mnogo, jabuka i krušaka slaka dosta u predjelima, koji nisu imali mraza; bresaka i oraha malo.

U Koruškoj. U jednom dielu ne će biti nikakovog voća (radi projektnih mrazova), u drugom dielu bit će ga doista. Poprično bit će prilično jabuka, krušaka i šljiva, bresaka mnogo, oraha malo.

U Kranjskoj. Jabuka i krušaka dobla. Šljiva, bresaka i mandalica malo. Oraha prilično. U južnoj Kranjskoj stope vinograda izvrstno.

U Istri bit će dosta jabuka, krušaka i šljiva. Mandalica i bresaka malo. Oraha prilično. Grožđa i kestenja vrlo mnogo.

U Češkoj očekuju se srednje herbe. Mnogo su skodili proljetni mrazovi, osobito breskvana. Jabuka bit će mnogo, osobito zimskih. Krušaka malo. Bresaka i mandalica malo. Oraha vrlo malo.

U Šlezkoj imade vrlo malo izgleda za berbu jabuka, krušaka i šljiva. Mandalica i bresaka ne će biti ništa. Oraha će biti prilično.

U Tirolskoj bit će dosta grožđa i jabuka. Krušaka malo. Šljiva, bresaka i mandalica malo. Oraha vrlo malo.

U Moravskoj bit će dosta grožđa i jabuka. Krušaka malo. Šljiva, bresaka i mandalica malo. Oraha vrlo malo.

U Proti-bulacima je najbolje sredstvo brašno od repice, kako se dobiva u mlinovima, gdje se od repice ulje pravi, pak i u drugim trgovinama. Mlado bilje polj, pak posipaj tim brašnom. Buhaći se klonje mjestu, gdje ima brašna od repice. To brašno ujedno je i dobar gnoj.

Proti moljelima. Uzmi 100 dielova stuhene paprike, 900 dielova spirita od 96 stupnjeva, 50 terpeninova ulja i pomiješaj u bočici i smjesti gađejed u sobi, gdje 8 dana ostaje, pak se onda što bolje istiska. U tu tekućinu primjesaj 25 dielova naftalina, 25 kamfera i 10 klinčićeva ulja, što se dva dana ostavi na hladno mjesto i onda prekapljije. — Kada želiš ovu esenciju proti moljelicima upotrebiti, naliji je nešto na bugaćicu i stavi među krozno ili drugu robu, koju od moljaca želiš očuvati. Robu pako samu u ponjave dobro umoljaj i spremi na hladno mjesto.

Do vlažnoga, mrzloga zida spavati vrlo je škodljivo, s toga metni krevet usred sobe. Soba, u kojoj spavaš, neka ne bude do pljesnivih zidova.

Kako se postupa s pljesnivim vinskim sudjem? Pljesniv se sud otvori i kefom dobro olare i očisti. Zatim se opere vodom, u koju si ulio posve malo sumorne kiseline ili sumporokisela vapna. Najprije se lagvi mrzljom vodom izperu kefom, posuše, te se u njih na hektolitar ulije deseti dio gornje raztopine. Sada se sud što juče na sve strane kotrlja, da ta voda u sve rupe dospije i voda se ova izlije i opet se ista takova u sud ulije. Poslije sa lagav posuši i zasumpri. — Ali toga, da sud pljesniv postane, ne treba da bude. Čim sud izprazniš, operi ga posuši i dobro zasumpri, i ne će pljesniv biti.

Proti nazebi nogu. Nazeble noge (ari limunom. Bol će popustiti i bolesti će nestati. — Dobar lek jest i ovaj: Razmoc u vratioj vodi jedan font kocelja (alauna) i u toj vodi kvasi prije nego u krevet ideš pet do osam dana ozbele noge. Voda neka bude tako vruća, kako samo podnositis možeš. Tim neće ti samo bolova nestati, već će i koža opet svoju prijasnu zdravu boju dobiti.

Proti nazebi nogu. Nazeble noge (ari limunom. Bol će popustiti i bolesti će nestati. — Dobar lek jest i ovaj: Razmoc u vratioj vodi jedan font kocelja (alauna) i u toj vodi kvasi prije nego u krevet ideš pet do osam dana ozbele noge. Voda neka bude tako vruća, kako samo podnositis možeš. Tim neće ti samo bolova nestati, već će i koža opet svoju prijasnu zdravu boju dobiti.

Razni prinosi.

Za podražnju sv. Cirilla i Metoda u Puli, odnosno za školsko izveštje društine škole u Puli poddarili po 1 K gr.: Anton Trančić, Fran Krže, dr. Fran Đorđević, Josip Mandić, Lacko Križ, Joca Božjaković, Antonin Klement, Paskvalin Ženzerović, Blasković Kiršić Josip, Lucijan Madić, Vinko Zidarić i Ivan Matelić. Nadjeni na igralištu u Supetu h: 22.

Za „Djakačko pripomoćno društvo“ u Pazinu, sabac Martin Privrat K 7-80 pogadjajući brašno za konsumno društvo u Medulinu sa S. Pahorom; Martin Privrat 1, Stefan Pahor 3, Josip Lorencić Ilija 1, Jože Marušić 1, Ivan Vojak — 40, Mate Zuccon Mutan — 40, Grego Grakalić — 40, Luka Lazarčić — 60.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da plaču legasi po Valregi i Taru, da dieca bize iz njihove skoli, da imaju još samo četiri gole i bose.

Jur. A bogne neko savršen kupuje bragešće i postole kako naš učitelj.

Fr. Moo a kada jim fali 99 soldi za učiti, niti krušku.

Istarski sabor.

IX. sjednica.

(Nastavak.)

(Popođašnja sjednica u 5 sati.)

Prisutni bano i u jutarnjoj.

Razne interpelacije.

Predsednik pozove tajnika Ventrelu, da pročita interpelaciju:

1. Zastupnika Davanzo i drugova, radi previsokog odmjerivanja poreza na obrte.

* * *

2. Zastupnika dr. D. Trinajstića na c. kr. vladu:

Već prije više godina bila je postavljena u državni proračun sveta za odstranjenje strmca izpod Paza na cesti Pazin-Učka-Rieka, a još sada nije onaj toliko težki i pogibelji strmac odstranjen.

Podpisani pitaju c. kr. vladu, kada će bez jednog dana provesti radnju previdjenu u državnom proračunu za odstranjenje strmca izpod Paza na cesti Pazin-Učka-Rieka?

U Kopru, 15./7. 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

* * *

3. Zastupnika Mandića na c. kr. vladu:

Na temelju zakona od dne 25. marta 1902. vrši se u pojedinim občinama Istra popis obrtničkih i gospodarskih poduzeća.

Ovih dana došao je u svrhu popisa u poreznu občinu Krasice, mjestna občina Brune, odaslanik Prodan, koga je na predlog občine za to imenovao c. kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču.

Doslovni u Krasicu, pozove u kremu Grge Mekića mjestnoga župana (delegata) Antuna Dubca, kojem naloži, da mora sve kuće-gospodare Krasice u rečenu kremu pozvati, gdje se je imao popis obaviti. Župan Dubac učini kako mu bijaše naloženo, ali nadje kod kuće samo nekoje gospodare, koji se izpričale, da nemogu u kremu radi poljskih radnja. Pozivu Antuna Dubca odzvalo se samo 4—5 kućegospodara.

Prigodom tog popisa reč bi, da je pala koja bezazlens opazka od slrane prisutnih gospodara; radi česa prijavi najprije službeni odaslanik Prodan, pak rezivor toga popisa Antuna Dubca c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Poreču. Ovo izda pak nalog, da se uapsi župana Dubca, te občinskog savjetnika Dinka Radešića i Ivana Zanerle, koje doveđe u Poreč.

Ovdje odsudi polit. kol. oblast svu trojicu bez izrage ikakve svakoga na 14 dana zatvora.

Neimajući prostora u tamnici u Poreču, odpratiše Dubca i Radešića u sudbenu tamnicu u Buje, dotim pridržaće trećega u zatvoru u Poreču.

C. kr. kotarska oblast u Poreču neobaziraće se na § 10. i 11. spomenutoga zakona, kaznila je rečenu trojicu na temelju patenta, kome u nazočnom slučaju neima mjesta.

Po navedenih §§ imao bi bio popisni komesar obaviti popis tako, da ide sam od kuće do kuće, mjesto toga pozva ljudi u kremu pa ih onda prijavi.

Kad bi se imalo razloga postupati proti Antunu Dubcu, koji se nije protivio ni opirao popisu, nije se imalo ni najmanjeg povoda za postupak proti Dinku Radešiću, koji je onoga dana bio na poljskoj radnji.

Radi toga pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

1. Je li joj poznat gori opisani slučaj?

2. Ako je, što kani učiniti, da se povrijedjen zakonu zadovolji?

3. Ako nije, hoće li se dati smjesna obaviesiliti te proli prekršiteljem zakona strogo postupati?

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

4. Zastupnika Spinčića na c. kr. vladu:

U sasjednici 20. sept. 1901. bio je postavljen upit na c. kr. vladu, radi proširenja i popravka župnoga stanu u Sv. Luciji na Skitači.

Pošto na taj upit nije do sad uzsledio nikakav odgovor, i pošto je onaj župni stan u istom jednom stanju kakav je bio onda, a stanovnici siromasi kako bijahu, ponavljaju podpisani taj upit, i pitaju c. kr. vladu:

Je li c. kr. vlad voljna bezodvlačno narediti shodna, da se popravi i proširi župni stan u Sv. Luciji na Skitači u mjestnoj občini Labin, da se tako omogući u njem ljudski stanovati, i dati u tu svrhu, obzirom na siromaštvo onih vjernika, koliko moguće izdašniju podrpor?

Kopar, 14./7. 1902.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

5. Zastupnika Spinčića na c. kr. vladu:

Pozivom na upit tituli se škola u Sv. Luciji-Skitiči, postavljen na c. kr. vladu u saborskoj sjednici dne 20. septembra 1901. i njegovo slobodno obrazloženje, i obziru da taj upit nije bio odgovoren, i da se u stvari nije nista učinilo, obnavljaju podpisani isti upit i pitaju c. kr. vladu:

Je li c. kr. vlad voljna, kao što njoj zakon nalaže, pobrinuti se bezodvlačno za to, da se u Sv. Luciji-Skitiči na Labinščini ustroji redovita pučka škola, iako to nije moguće odmah, barem pomoćna pučka škola i da se u tu svrhu priskrbti potrebljene školske prostorije?

2. Je li voljna c. kr. vladu dati podporu u svrhu, da se priskrbti odnosne prostorije, uzev u obzir okolnost, da su oni stanovnici siromašni, i da isti doprinaju već njekoliko desetljeća u školske svrhe a da ne imaju nikakve škole.

U Kopru dne 2. lipnja 1901.

(Sliede podpisi svih devet zastupnika.)

6. Zastupnika dr. M. Trinajstića na c. kr. vladu:

Od kada se počelo o uvedenju školskih taksa u Istri govoriti i raditi, zastupnici Hrvata i Slovenaca, dakle većine plemstava ove pokrajine, govorili su i radili i u ovom visokom saboru i izvan njega profili tim taksam, smatrajući ih neshodnim i nepravednim, jer je školska obuka obicej, to treba, da za nju sv poreznici doprinaju i jer su one u oprieci sa obvezatnošću prve obuke.

Kad je uzprkos tomu zakon o školskim taksa zadobio previšnu sankeju, podpisani su se na sve dopuštene načine trudili, da se provedenje zakona odgoditi ili ublaži, ali sva bez koristi!

Ako se nije htjelo i neće slušati bolni vapaj, što ga je na njihova usta dizalo i diže hrvatsko i slovensko pučanstvo Istre, imalo bi se bar provaditi zakon tako, da ne bude u oprieci sa juv obstojećimi zakoni i sa pravičnošću. U tom se pogledu ne tri strane grieši.

Po § 1. zakona 7. agusta 1896. Br. 25 imaju plaćati školsku taksu djece dužna polaziti školu.

Jer usporedio sa dužnošću ide i pravo, jer djece dužnoj polaziti školu pripada i pravo zajamčeno sa § 11. državnoga školskoga zakona 14. maja 1869. Br. 62, da gdje je popriječno kroz zadnje tri godine bilo 80 učenika, budu bezuvjetno („unbeding“) namještene dve učiteljske sile, a gdje je isto tako bilo 160 učenika, budu namještene tri učiteljske sile i tako napred.

Ako se učenikom ne dože pravo, da samo opredijeljen broj njih imade po jednou učiteljsku silu, ne bi njim se smjelo nametati ni dužnosti, da školu polaze, te sve one, koji su preki broja 80, odnosno 160 itd., ne bi se smjelo ubrajati u djece dužna polaziti školu, niti utjeravati od njih piti, da on svi vrijeđa uživa stan u

školsku taksu. A ipak se, uza sve pravje, tu taksu od njih tjeru. To je prva nepravica!

Imade mnogo škola, a to su samo hrvatske i slovenske, gdje učenici užavaju samo poldnevnu obuku, jer nedostaje ili učiteljskih sile ili školskih prostorija. Ipak u pogledu plaćanja školske takse oni bijavu uzpređeni onim učenikom, koji užavaju cieo-dnevnu obuku, a to su sva dječa talijanska i nješto djece hrvatske i slovenske. To nije pravo! Od onoga, komu se daje samo polovica onoga na što imao pravo i za što plaća, moralu bi se i samu polovicu takse od njega utjerivati. To je druga nepravica!

Treća i još veća nepravica jest, što se takse utjeruju i od onih, koji ne mogu polaziti školu i koji je doista ne polaze, jer je nemaju.

Zemaljski odbor određuje od tri do tri godine, koliko ima godimice svaka občina plaćati u ime školske takse i to mora ona svakih šest mjeseci unapred plaćati. Ako je u pravo dobi ne plati, vlastan je po § 7. zakona 7. agusta 1896. Br. 25 zemaljski odbor, dogovorio sa c. kr. namjestničtvom, utjerati ju sa nameti ili sa zaplijenom inih občinskih dohodaka.

Pošto je utjeranje školskih taksa sa strane občine skopljano sa ogromnim potekom i skoro nesavladivim zaprijećima, to ih malo koja, ili nikoja občina ne utjeruje. Zato ju zemaljski odbor, dogovorno sa c. kr. namjestničtvom, utjeruje na nameti, koje razpiše na sve izravne poreze ciele mjestne občine. Na taj način moraju plaćati školsku taksu i oni krajevi i one porezne občine, koje škole nemaju, a takovih krajeva i takovih občina ima u svakoj mjestnoj občini. Ti krajevi i te porezne občine, koje plaćaju školsku taksu, premda škole nemaju, jesu izključivo hrvatske i slovenske občine.

Pošto ovisujuća moć pripada državnoj upravi, koju nosi odgovornost za svoje čl. 11. i 12. temeljnog državnog zakona 21. decembra 1867. Br. 145 L. D. Z.), te pošto njoj pripada i dužnost, da pazi, li se li koji zakon prema svome duhu i slovu i u suglasju sa drugimi zakoni provadi, pa ako nadje nesuglasice i nepravjetnosti, dužnost joj je, da nastoji zakonit putem čim prije ukloniti, to podpisani pitaju visoku c. kr. vladu:

1. Je li smatra, da odgovara duhu i svemu zakona 7. agusta 1896. Br. 25 i državnog školskog zakona 14. maja 1869. Br. 62;

a) da se kod odredjenja iznosa, što ga imaju občine plaćati u ime školskih taksa, ubraje u djecu dužna polaziti školu kad je, koju je opažala, da je platežni nalog sprošao i molila da se isti učinili, ali ta je predstavka rješljom N. 19./1. 1901. br. 90.609 istog uredu počinjena iznos, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo

1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu § 79 zakona o pristojbah sa K. 1, tako da je bio izdan platežni nalog gori označen na K. 1-50.

Proti tomu pl. nalogu nije stranka podnese utoka u propisanom roku, nego kad je bila, pod pretnjom ovre, pozvana na izplatu, opažila je, da je pregledavatelj sudbenog spisa pogrešio u sbrojenju ukiniženog iznosa, jer isti neiznašaju kako je u platežnom nalogu, K. 338-36 nego samo 1.80 i 25% doklade na 45 h. ukupno K. 2.25 — odbijen biljež priložen od K. 1-75, te je po tom tobož manjkal, naime upisne pristojbe još 50 h. i povrh toga odmjerena globla u smislu §